شىنجاڭ گېزىتى

新 疆 日 报

(维文)

(ۋەكالەت نومۇرى 1 — 57)

1987 - يىل

ئىيۇن

18

(پەيشەنبە)

ئۈرۈمچىدە كۈندۈزى ۋە كېچىسى ھاۋا ئوچۇق، بەزىدە بۇلۇتلۇق بولىدۇ. تېمپېراتۇرا 20°C—31°C بولىدۇ، دېڭىز شامال چىقىدۇ.

ئۆگىنىشكە ئۇيۇشتۇرۇش، غەم - ئەندىشىنى تۈگىتىش، چوڭقۇر تەكشۈرۇش،

تۈپ سانىنى بېكىتىش ئارقىلىق

ئاپتونوم رايونلۇق توقۇمىچىلىق باش شىركىتىگە قاراشلىق بەش كارخانىدا ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمى يولغا قويۇلدى

ئۆز مۇخبىرىمىز ليۇشاۋفېڭ خەۋەر قىلىدۇ: 6 - ئاينىڭ 15 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق توقۇمىچىلىق سانائىتى باش شىركىتىگە بىۋاستە قاراشلىق شىنجاڭ يۇڭ توقۇمىچىلىق زاۋۇتى، شىنجاڭ 2 - يۇڭ توقۇمىچىلىق زاۋۇتى، ئۈرۈمچى يۇڭ توقۇمىچىلىق زاۋۇتى، شىنجاڭ ئىلمە - توقۇلما زاۋۇتى، شىنجاڭ توقۇمىچىلىق سانائىتى تەمىنلەش - سېتىش شىركىتى باش شىركەت بىلەن ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت توختامى تۈزدى. بۇ، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك كارخانىلاردا بىرىنچى تۈركۈمدە ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىك توختامى تۈزگەن ئورۇنلاردۇر.

باش شىركەتكە جەمئىي ئون كارخانا بىۋاستە قارايدۇ. بۇنىڭ ئىچىدە «1 - ئىيۇل» پاختا توقۇمىچىلىق باش زاۋۇتى كونا كارخانا بولغاندىن تاشقىرى، قالغان بىر نەچچە كارخانىنىڭ كۆپچىلىكى يېقىندىن قۇرۇلغان، كەسپىي ئۆزگەرتىلگەن زاۋۇتلار بولۇپ، ئۇلاردا قەرزى كۆپ بولۇش، ئۆزگەرتىش ۋەزىپىسى ئېغىر بولۇش، كارخانىنىڭ سېلىقى ئېغىر بولۇشتەك مەسىلىلەر ئومۇميۈزلۈك مەۋجۇت ئىدى. ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمى يولغا قويۇلۇشتىن ئىلگىرى، بەزى زاۋۇتلار تاشقى شەرت - شارائىتىمىز ھازىرلانمىدى، ئىسلاھاتىمىز يۈرۈشۈپ كەتمىدى، قېيىنلىقىمىز، سېلىقىمىز كۆپ، ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىكىنى يولغا قويۇش جەھەتتە قىيىنچىلىقىمىز كۆپ؛ ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىكى يولغا قويۇلغاندىن كېيىنمۇ، قەرز يۈكىمىز، بېسىمىمىز ئېغىر بولۇپ كېتىپ،

(ئاخىرى 4 - بەتتە)

جانابىل ئاپتونوم رايون ئاچقان سەپەرۋەرلىك يىغىنىدا مۇنداقدەپ چاقىرىق قىلدى:

ئالىي مەكتەپنى پۈتتۈرگەن ئوقۇغۇچىلار، بىرىنچى سەپكە بېرىپ تۆھپە يارىتىڭلار

ئۆز مۇخبىرىمىز ئىمىن تۇمەر خەۋەر قىلىدۇ: ئالىي مەكتەپلەرنى پۈتتۈرگەن ئوقۇغۇچىلار نامرات، چەت ياقا ناھىيىلەر ۋە ئېنېرگىيە، قاتناش، دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق، مائارىپ قاتارلىق تارماقلارغا بېرىپ ئىشلەشكە ئىرادە تىكلىشى، پېشقەدەم زىيالىيلارنىڭ جاپاغا چىداپ ئىگىلىك يارىتىش روھىنى جارى قىلدۇرۇپ، شىنجاڭنى ئېچىش ۋە گۈللەندۈرۈش ئۈچۈن تۆھپە قوشۇشى لازىم. بۇنىسى 6 - ئاينىڭ 17 - كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى جانابىل خەلق سارىيىدا ئۆتكۈزۈلگەن 1987 - يىل ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ئالىي مەكتەپلەرنى پۈتتۈرگەن ئوقۇغۇچىلارنى تەقسىم قىلىش بويىچە سەپەرۋەرلىك يىغىنىدا بەرگەن دوكلاتىدا تەكىتلىدى.

تۈنۈگۈن چۈشتىن كېيىن، خەلق سارىيى قىزغىن كەيپىياتقا چۆمدى، ئۈرۈمچى رايونىدىكى ھەرقايسى ئالىي مەكتەپلەرنىڭ ئوقۇش پۈتتۈرۈش ئالدىدا تۇرغان 3000 دىن ئارتۇق ھەر مىللەت ئوقۇغۇچىسى سەپەرۋەرلىك يىغىنىغا قاتناشتى.

جانابىل ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم، ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتىگە ۋەكالىتەن، مەكتەپتىن ئايرىلىپ، جەمئىيەتكە ئاتلىنىپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىغا قاتنىشىش ئالدىدا تۇرغان ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىنى قىزغىن تەبرىكلىدى، ئالىي مەكتەپلەرنىڭ ئوقۇغۇچىلارنى ئەجىر سىڭدۈرۈپ، تەربىيىلىگەن ئوقۇتقۇچى، ئىشچى - خىزمەتچىلىرىدىن سەمىمىي ھال سورىدى ۋە ئۇلارغا رەھمەت ئېيتتى.

جانابىل مۇنداق دېدى: بۇ يىل ئاپتونوم رايونىمىزدا ئالىي مەكتەپ، ئالىي تېخنىكۇملارنى پۈتتۈرىدىغان ئوقۇغۇچىلارنىڭ سانى ئەڭ كۆپ بولغان بىر يىل، تەقسىم قىلىنىدىغان ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى 7000 كىشىدىن ئاشىدۇ، ئۇلار ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدا تۆۋەن مۆلچەرلەشكە بولمايدىغان كۈچ. قانداق قىلىپ ساۋاقداشلارنى خىزمەت ئورنىغا، ئىشلەپچىقىرىشنىڭ بىرىنچى سېپىگە خۇشال - خۇرام ماڭدۇرۇش ئوقۇش پۈتتۈرگەن ئوقۇغۇچىلار، ئۇلارنىڭ ئاتا - ئانىلىرى ۋە پۈتۈن جەمئىيەت كۆڭۈل بۆلۈۋاتقان ئىش. ھەممىمىز ئورتاق تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ، ئىتتىپاقلىشىپ ۋە ھەمكارلىشىپ، بۇ خىزمەتنى ياخشى ئىشلىشىمىز لازىم.

(ئاخىرى 4 - بەتتە)

ئاپتونوم رايونلۇق مىللىي تىبابەتچىلىك ئىلمىي جەمئىيىتى يىغىن ئۆتكۈزۈپ، بۇندىن كېيىنكى خىزمەتلەرنى مۇزاكىرە قىلدى

ئۆز مۇخبىرلىرىمىز ئامىنە ھېيت، بۇئايشەم قېيۇم خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق مىللىي تىبابەتچىلىك، دورىگەرلىك ئىلمىي جەمئىيىتى مۇدىرىيەت ئەزالىرىنىڭ كېڭەيتىلگەن يىغىنى ۋە 2 - نۆۋەتلىك ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى مۇشۇ ئاينىڭ 12 - كۈنى ئاياغلاشتى.

86 نەپەر مۇدىرىيەت ئەزاسى ۋە ئۇيغۇر، قازاق، موڭغۇل تىۋىپلىرى ۋەكىللىرى مۇنۇلارنى ئوتتۇرىغا قويدى: بۇندىن كېيىن، ئىلمىي جەمئىيەتنىڭ خىزمىتىدە تەتقىقات ئىشلىرىنى چىڭ تۇتۇپ، مەخسۇس تېمىلار بويىچە پائالىيەتلەرنى تەشكىللەش كېرەك. ھەر خىل تىپتىكى ئۆگىنىش، تەربىيىلەش كۇرسلىرى ئېچىپ ۋە ئىلمىي مۇھاكىمە ئېكسىيىلىرىنى ئۇيۇشتۇرۇپ، مىللىي تىبابەتچىلىك، دورىگەرلىك كەسپىي خادىملىرىنىڭ نەزەرىيە سەۋىيىسىنى، ئەمەلىي خىزمەت ئىقتىدارىنى ئۆستۈرۈشكە ياردەم بېرىش لازىم. ئاممىۋى سەھىيە خادىملىرىغا مىللىي تىبابەتچىلىك، دورىگەرلىك بىلىملىرىنى تەشۋىق قىلىش ئارقىلىق، ئۇلارنىڭ كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى داۋالاش ئىشلىرىدىكى رولىنى جارى قىلدۇرۇش كېرەك.

قورغاس ناھىيىلىك پوچتا - تېلېگراف ئىدارىسى يېقىندا پوچتا پۇل ئامانىتى كەسپى بىلەن «ئاۋازلىق خەت» كەسپىنى يولغا قويۇپ، ئاممىنىڭ خەت - ئالاقە ئىشلىرىغا ئوڭايلىق تۇغدۇرۇپ بەردى. سۈرەتتە: پوچتا - تېلېگراف خادىملىرى ئاممىغا پوچتا پۇل ئامانىتى كەسپى بىلەن «ئاۋازلىق خەت» كەسپىنىڭ ئەھمىيىتىنى چۈشەندۈرمەكتە.

پوزىتسىيە ئاكتىپ، تەييارلىق پۇختا بولۇشى كېرەك

— يەنە ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى قەتئىي تەۋرەنمەي يولغا قويۇش توغرىسىدا

گېزىتىمىز ئوبزورچىسى

ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ توقۇمىچىلىق سىستېمىسىدىكى بەش كارخانا مالىيە نازارىتى قاتارلىق تارماقلار بىلەن ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىك توختامى تۈزدى. ئۇلار ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە بىرىنچى بولۇپ ئىگىلىك باشقۇرۇش ... ئوتتۇرا تىپتىكى كارخانىلاردۇر.

نۆۋەتتە، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر قايسى جايلار، ھەر قايسى سودا - سانائەت كارخانىلىرى ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى ئومۇميۈزلۈك

...ئىگىلىك باشقۇرۇش ئوچۇقلانمىسى يوقتى. ئۇلار ئاپتونوم
رايونىمىز بويىچە بىرىنچى بولۇپ ئىگىلىك باشقۇرۇش
ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى يولغا قويغان چوڭ

ھەر قايسى سودا - سانائەت كارخانىلىرى ئىگىلىك باش-
قۇرۇش ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى ئومۇميۈزلۈك
يولغا قويۇشنىڭ تەييارلىق خىزمەتلىرىنى ئىشلىمەكتە. ئو-
مۇمەن ئېيتقاندا، ئىلگىرىلەش ئۇچۇقلۇق ۋە ساغلام بول-
ماقتا. لېكىن يەنە نۇرغۇن تارماقلار ۋە كارخانىلاردىكى
يولداشلار، بولۇپمۇ بەزى مەسئۇل يولداشلار بۇ خىزمەت-
كە گۇمانلىق قاراشتا بولماقتا، ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددى-
گەرلىكىنى يولغا قويۇشنىڭ قەدىمى ئاستا بولماقتا. بۇ،
جىددىي ھەل قىلىشقا تېگىشلىك مەسىلە. كۆپ ساندىكى
يولداشلار ئۈچۈن ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددى-
گەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمى تېخى بىر يېڭى شەيئى
بولغاچقا، ئۇنىڭ بىلەن پىششىق تونۇشۇپ كېتەلمەيۋاتى-
دۇ، بولۇپمۇ ئىلگىرىكى بىر نەچچە يىلدا يولغا قويۇلغان
ئىقتىسادىي ھۆددىگەرلىكنىڭ بۇگۈنكى كۈندە يولغا قويۇلۇ-
ۋاتقان ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىكىدىن قانداق
پەرقى بارلىقىنى تېخىچە ئايدىڭلاشتۇرۇپ ئالالمايۋاتىدۇ،
بەزى غەم-ئەندىشىلەرنىڭ بولۇشىدىن ساقلىنىش تەس،
كەپ ئاكتىپ پوزىتسىيە قوللىنىپ، ھەر خىل گۇمانلارنى
تۈگىتىشتە، شۇنىڭ ئۈچۈن ئەمەلىيەتتە ئۆگىنىشكە،
چوڭقۇر تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىشقا توغرا كېلىدۇ. ئاپتو-
نوم رايونلۇق توقۇمىچىلىق باش شىركىتى ھەر قايسى
كارخانا رەھبەرلىرىنىڭ ھەركەزنىڭ ئالاقىدار روھىنى ئە-
مەلىيەتكە بىرلەشتۈرگەن ھالدا تەكرار - تەكرار ئۆگە-
نىشىگە ياردەم بېرىپ، ئۇلارنىڭ تونۇشىنى ئۆستۈرگەن،
ئىدىيىسىنى بىرلىككە كەلتۈرگەن. بۇ شىركەت يەنە ھەممە
كارخانىلار ئوتتۇرىسىدا ئىنچىكە ھېسابات ئېلىپ بېرىپ، ھېسا-
باتتىن ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىكى يولغا قويۇل-
غاندىن كېيىن ھاسىل بولىدىغان ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى
مۆلچەرلەشتەك ئەمەلىي مىساللار ئارقىلىق كۆپچىلىكتەكى
غەم-ئەندىشىلەرنى تۈگەتكەن، توقۇمىچىلىق باش شىركە-
تىنىڭ بۇ خىل ئۇسۇلى تەشەببۇس قىلىشقا ئەرزىيدۇ.

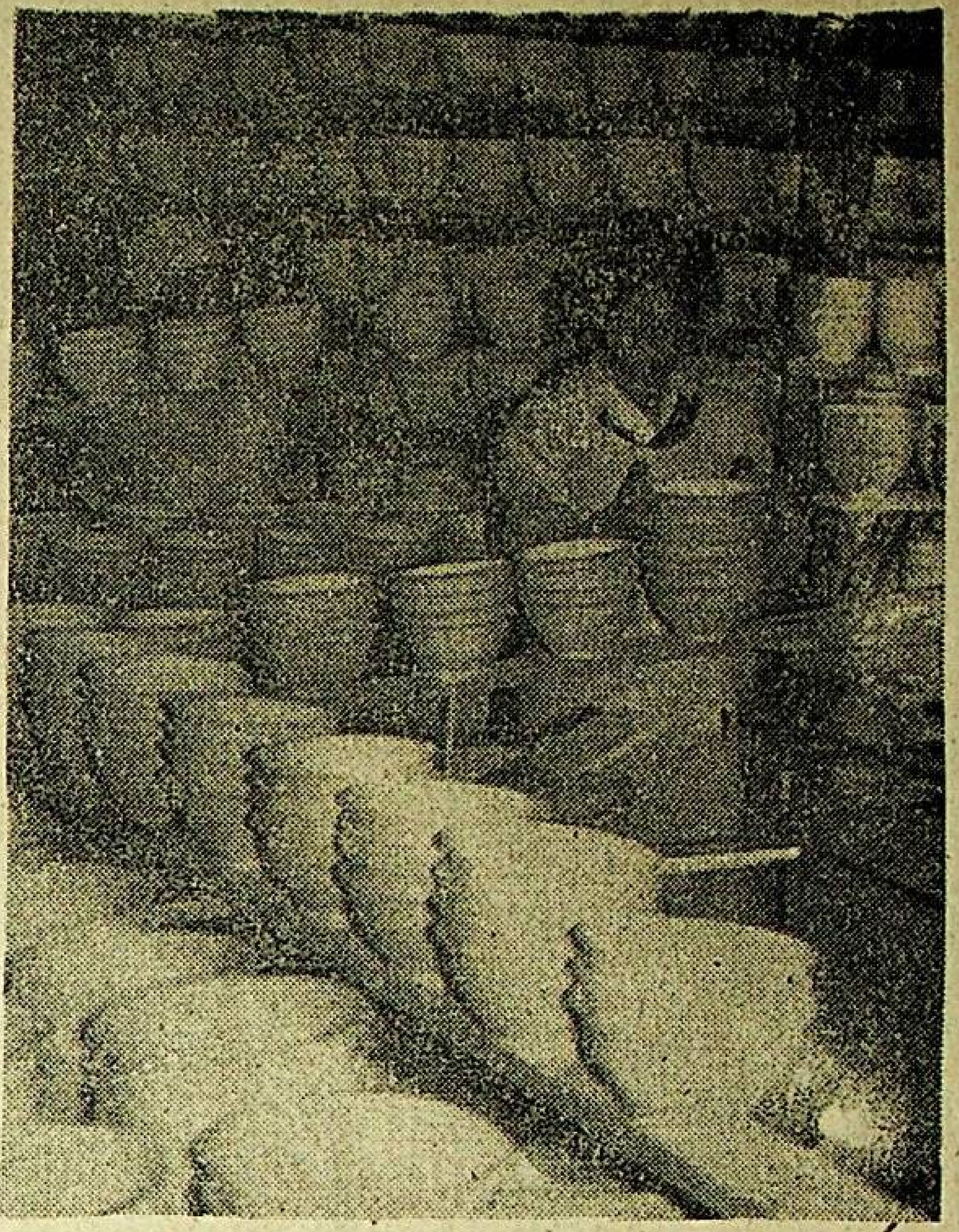

ئۈرۈمچى شەھەرلىك پار-پۇر بۇيۇملار زاۋۇتى «ئىككى-
نى ئاشۇرۇش، ئىككىنى تېجەش» ھەرىكىتىدە، تەنەنەرخىنى
تۆۋەنلىتىپ، زاۋۇتنىڭ زىيان تارتىش ۋەزىيىتىنى ئۆزگەرتتى.
ئۆز مۇخبىرىمىز غەيرەت مەتىمىن فوتوسى

...ۋازلىق جەت» كەسپىنىڭ ئەمەلىيىتىنى چۈشەندۈرمەكتە.
ئىمىنجان ئۆمەر فوتوسى

...لاندۇرۇپ، مەخسۇس تېمىلار بويىچە مۇھاكىمە قىلىشنى ئاساس قىلغان ئوتتۇرا ۋە كىچىك تىپتىكى تەتقىقات ...كى رولىنى جارى قىلدۇرۇش كېرەك.

بۇ قېتىمقى يىغىندا 95 پارچە ئىلمىي ماقالە تاپشۇرۇۋېلىندى.

گېئولوگىيە 1 - دادۈيى ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى يولغا قويۇپ، مەھسۇلات ۋە كىرىمنى ئاشۇردى

ئۆز مۇخبىرىمىز ئەي مىن خەۋەر قىلىدۇ: شىنجاڭ گېئولوگىيە-كان مەھسۇلاتلىرى ئىدارىسىنىڭ گېئولوگىيە 1 - دادۈيى كۆپ خىل ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى يولغا قويۇپ، ئۆزىنى راۋاجلاندۇرۇش، ئۆزىنى ئۆزگەرتىش ۋە ئۆزى مەبلەغ توپلاش ئىقتىدارىنى زور دەرىجىدە ئاشۇردى، ئىككى يىلدىن بۇيان، تۈرلۈك ئىشلەپچىقىرىش ۋەزىپىلىرىنى ئاشۇرۇپ ئورۇندىغاندىن باشقا، گېئولوگىيە كان مەھسۇلاتلىرى بازارلىرىنى زور كۈچ بىلەن ئېچىپ، كىرىمنى 8 مىليون يۈەندىن كۆپرەك ئاشۇردى.

ئىككى يىلدىن بۇيان، بۇ دادۈي ئىسلاھ قىلىشتا چىڭ تۇردى، ئۇلار ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى يولغا قويۇشتا ئىقتىسادىي پىشاڭنى ئاساس قىلىپ، مەسئۇلىيەت، ھوقۇق، مەنپەئەتنى ئۆز ئارا بىرلەشتۈرۈپ، گىرەلەشتۈرۈلگەن ئىگىلىك باشقۇرۇش سىستېمىسىنى شەكىللەندۈردى. ئۇلار ئەمەلىيەتنى ئاساس قىلىپ، ئاساسىي قاتلاملارنىڭ خىزمەت خاراكتېرىگە ۋە فۇنكسىيىسىگە ئاساسەن، مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى توققۇز خىلغا ئايرىدى. بۇنىڭ ئىچىدە ئاساسلىقى مۇنداق ئۈچ خىل:

1. ئىجارىگە بېرىش. گېئولوگىيە دادۈيى بىلەن ئىجارە ئالغۇچى ئورۇننىڭ مەسئۇللىرى ھۆددىگەرلىك توختامى تۈزدى. بۇنىڭدا ئىجارىگە ئالغۇچى ئورۇن مۇستەقىل ھېسابات قىلىدۇ، ئىگىلىكنى ئۆز ئالدىغا باشقۇرىدۇ، پايدا - زىيانغا ئۆزى مەسئۇل بولىدۇ، يۇقىرىغا پايدا، ئىجارە ھەققى ۋە راسخوت تاپشۇرىدۇ.

2. نورما بەلگىلەپ قوشۇمچە ياردەم بېرىش، پايدىدىن پىرسەنت قالدۇرۇش. بۇنىڭدا ھۆددىگە ئالغۇچى ئورۇن ئىگەلىكنى ئۆزى باشقۇرىدۇ، كىرىم بىلەن چىقىم توغرىلىنىدۇ، چىقىم ئېشىپ كەتسە، تولۇقلاپ بېرىلمەيدۇ، پايدىدىن پىرسەنت قالدۇرۇلىدۇ.

3. تۈرلەر بويىچە ھۆددىگە بېرىش. بۇنىڭدا گېئولوگىيىلىك تۈرلەرنى زىممىسىگە ئالغان ئورۇن گېئولوگىيە دادۈيىدىن خىزمەت ۋەزىپىسى، گېئولوگىيە تەتقىقاتلىرى، بىخەتەر ئىشلەپچىقىرىش قاتارلىق ئاساسلىق ئىشلەپچىقىرىش كۆرسەتكۈچلىرىنى ھۆددىگە ئالىدۇ ھەمدە پۈتۈن يۈرۈش ئۈسكۈنە، ماتېرىيال ۋە كۆچمە مەبلەغنى ئىجارىگە ئېلىپ ئىشلىتىدۇ. تۈرلەرگە مەسئۇل بولغۇچىلار ئىشلەپچىقىرىشنى باشقۇرۇش جەريانىدا تۆۋەنگە نىسبەتەن ھەر خىل مەسئۇلىيەت تۈزۈملىرىنى يولغا قويۇش، خادىملارنى ۋەزىپىگە تەيىنلەش، كۆپەيتىش، ئازايتىش، خادىملارغا دالا مەشغۇلاتى ئۈچۈن قوشۇمچە بېرىلىدىغان ئىش ھەققىنىڭ كۆپ قىسمىنى باشقۇرۇش قاتارلىق جەھەتلەردە ئۆز ئالدىغا ئىش كۆرۈش ھوقۇقىغا ئىگە بولىدۇ.

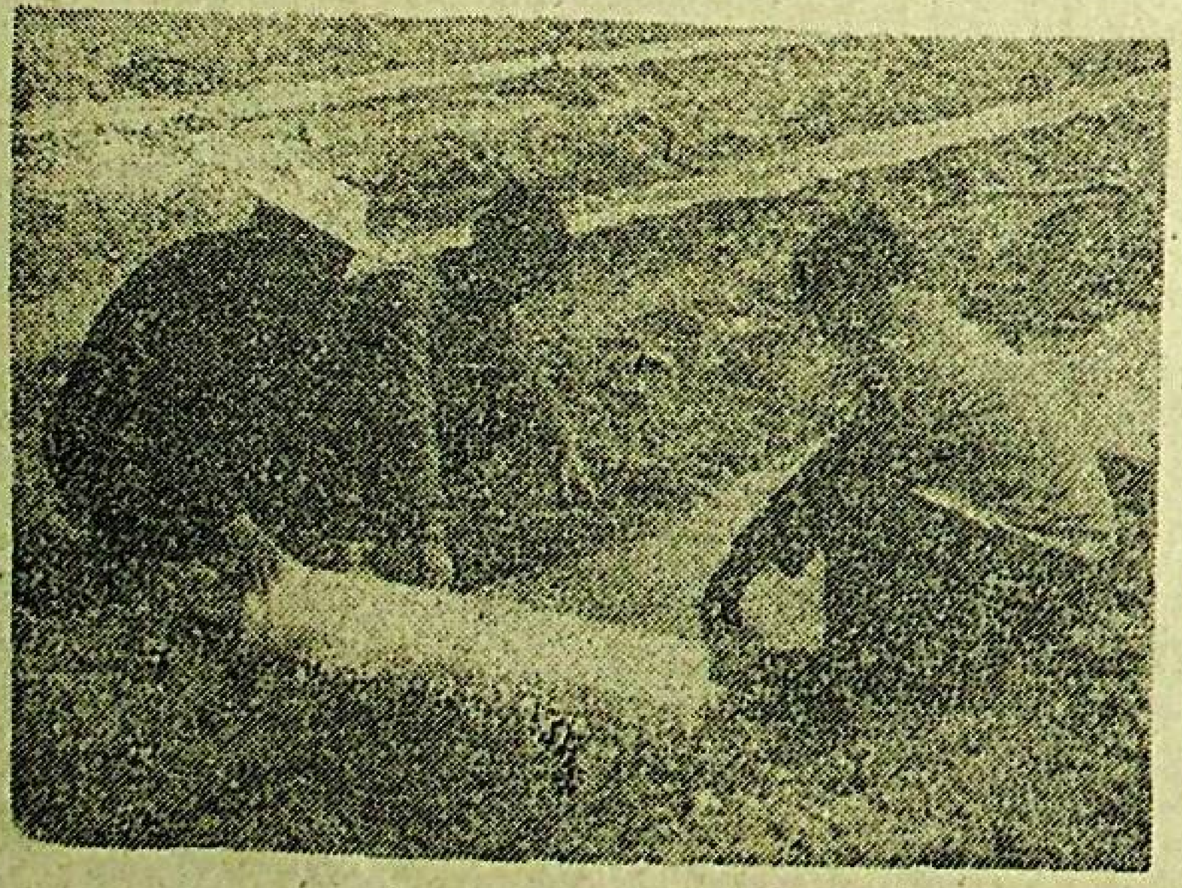

شىنجاڭ دېھقانچىلىق پەنلەر ئاكادېمىيىسى 1981-يىلى ئامېرىكىدىن كىرگۈزگەن تېمىتىپ سۇغىرىش تېخنىكىسىنىڭ ئۈنۈمى ياخشى بولماقتا. سۈرەتتە: پەن-تېخنىكا خادىملىرى ھاناس ناھىيىسىدە دېھقانلارغا ۋە تېخنىكلارغا بۇ يېڭى تېخنىكىنى ئۆگەتمەكتە.

شەنجي فوتوسى

* * *

ئاپتونوم رايونلۇق سىياسىي كېڭەش ئەزالار پائالىيەت كۈنى تۈزۈمى ئورناتتى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز خې لىچۈەن خەۋەر قىلىدۇ: ئالاقىنى كۈچەيتىش، دوستلۇقنى ئىلگىرى سۈرۈش، سىياسىي كېڭەشنىڭ خىزمىتىنى جانلاندۇرۇش ئۈچۈن، ئاپتونوم رايونلۇق سىياسىي كېڭەش ئەزالار پائالىيەت كۈنى تۈزۈمى ئورناتتى. مۇشۇ ئاينىڭ 13-كۈنى چۈشتىن كېيىن تۇنجى قېتىملىق ئەزالار پائالىيەت كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق سىياسىي كېڭەش ئورگىنىدا ئۆتكۈزۈلدى.

شۇ كۈنلۈك پائالىيەتتە ئاپتونوم رايونلۇق سىياسىي كېڭەشنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش گۇرۇپپىسى، پەن-تېخنىكا گۇرۇپپىسى ئاپتونوم رايون رەھبەرلىرىگە ئۆزلىرىنىڭ ئىقتىسادىي تۈزۈلمە ئىسلاھاتى، «ئىككىنى ئاشۇرۇش، ئىككىنى تېجەش» ھەرىكىتىنى تەكشۈرۈش گۇرۇپپىسى ئۇيۇشتۇرۇپ، ئۈرۈمچى ئاشلىق، ياغ ماشىنىلىرى زاۋۇتى، ئۈرۈمچى يار - پۇر زاۋۇتى، ئۈرۈمچى ئاپتوموبىل ياساش-ئۆزگەرتىش زاۋۇتلىرىنى تەكشۈرگەنلىكىگە دائىر ئەھۋاللارنى دوكلات قىلدى، كارخانا ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش، يېڭى تېخنىكا، يېڭى مەھسۇلاتلارنى ماگرولۇق تىزگىنلەش، ئۈنۈمۈبىرسال ئېچىشنى كۈچەيتىش، تەكشۈرۈشنى كۈچەيتىش، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ سانائەت تەرەققىياتىغا يار - يۆلەك بولۇش، كارخانىلاردا مەكتەپ ئېچىش مەسىلىسىنى ھەل قىلىش قاتارلىق مەسىلىلەر توغرىسىدا تەكلىپ ۋە پىكىر بەردى. كۆپلىگەن ئەزالار ئۈرۈمچىنىڭ شەھەر قۇرۇلۇشى مەسىلىسى ھەققىدە مۇۋاپىق تەكلىپلەرنى ئوتتۇرىغا قويدى.

ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى جاڭ سىشۇ، ئاپتونوم رايوننىڭ مۇئاۋىن رەئىسى جىن يۈنخۇي ئايرىم - ئايرىم ھالدا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم ۋە ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتىگە ۋەكالىتەن، سىياسىي كېڭەش ئەزالىرىنىڭ ئاساسىي قاتلاملارغا بېرىپ تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىپ، كارخانىلارنىڭ ئىقتىسادىي تۈزۈلمە ئىسلاھاتىغا كۆڭۈل بۆلگەن روھى ۋە بۇ جەھەتتە ئۇنۇملۇك خىزمەت ئىشلىگەنلىكىنى يۈكسەك دەرىجىدە ماختىدى ھەم سىياسىي كېڭەش ئەزالىرىغا ئاپتونوم رايوننىڭ ئىقتىسادىي تۈزۈلمە ئىسلاھاتى ۋە «ئىككىنى ئاشۇرۇش، ئىككىنى تېجەش» ھەرىكىتىنى قانات يايدۇرۇش ئەھۋالىنى مەلۇم قىلدى، ئەزالار ئوتتۇرىغا قويغان مەسىلىلەرگە بىر-بىرلەپ جاۋاب بەردى.

بۇ پائالىيەتكە ئاپتونوم رايونلۇق سىياسىي كېڭەشنىڭ رەئىسى ئىسمايىل ياسىنوۋ، مۇئاۋىن رەئىسلىرىدىن فۇۋېن، لى جىڭشۇەن، ۋاڭ شىجېن، خەن يۈۋېن، قەمبەرخان ئەمەت، مەملىكەتلىك سىياسىي كېڭەشنىڭ دائىمىي ئەزالىرىدىن مەخسۇت تېيىپوۋ، شېۋلىڭ خۇاڭ، لىن خەيچىڭلار قاتناشتى.

مارالبېشى ۋە يەكەن ناھىيىلىرىدە كېۋەز پەرۋىشى كۈچەيتىلمەكتە

ئىختىيارىي مۇخبىرلىرىمىز ئېلى
ئۆمەر، مەھەممەت ھېكىم خەۋەر قىلى-
دۇ: مارالبېشى ناھىيىسى كېۋەزلەر
ئۈنۈپ تەڭشەلگەندىن كېيىن، كادىر-
لارنى ئۇيۇشتۇرۇپ، مايسىلارنىڭ ئۆ-
سۈش ئەھۋالىنى تەكشۈردى ۋە
ئىككى قېتىم نەق مەيدان يىغىنى ئې-
چىپ، ئۇلگە كۆرسىتىپ، يېزا - بازار-
لاردىكى كادىرلار ۋە ئاممىنى كېۋەز
پەرۋىشىنى كۈچەيتىشكە ئورۇنلاشتۇر-
دى. ناھىيىلىك يېزا ئىگىلىك ئىدا-
رىسى، دېھقانچىلىق تېخنىكىسىنى كې-
ڭەيتىش پونكىتى قاتارلىق ئورۇنلار
كېۋەز پەرۋىشىگە يېتەكچىلىك قىلدى.
742 دورا چېچىش ماشىنىسى يۆتكەپ
كېلىپ، يېزىلارغا تولۇقلاپ تارقىتىپ
بەردى. نەتىجىدە، 6 - ئاينىڭ 3 - كۈنىگىچە
ناھىيە بويىچە 209 مىڭ 314 مو يەر-
دىكى كېۋەز ئومۇميۈزلۈك بىر قېتىم-
دىن ئوتالدى ۋە تۈپ قالدۇرۇلدى.
200 مىڭ مو يەردىكى كېۋەزگە بىر
قېتىمدىن، 150 مىڭ مو يەردىكى
كېۋەزگە ئىككى قېتىمدىن دورا چې-
چىلدى، 120 مىڭ 250 مو يەردىكى
كېۋەزلىكتە تاپ ئېچىلىپ، ھەر
مو يەردىكى كېۋەز ئون كىلوگرامدىن
خىمىيىۋى ئوغۇت بىلەن ئورگانىك
ئوغۇت ئارىلاشتۇرۇلۇپ قوشۇمچە ئو-
غۇتلاندى.

ئىختىيارىي مۇخبىرلىرىمىز قېيۇم ئا-
ۋۇت، مەھەممەت مۇسانىڭ خەۋەر
قىلىشىچە، يەكەن ناھىيىسىدە بۇ يىل
346 مىڭ 280 مو يەردىكى كېۋەزنىڭ
202 مىڭ 680 موسى سۇلىياۋ يوپۇق
يېپىپ تېرىلغان بولۇپ، دېھ-
قانلار تېخنىك خادىملارنىڭ ياردىمى-
دە، 5 - ئاينىڭ 20 - كۈنىگىچە 212
مىڭ 100 مودىن ئارتۇق يەردىكى
كېۋەز مايسىسىنى تولۇقلىغان. 289
مىڭ 430 مو يەردىكى كېۋەزنى بىر
قېتىمدىن، 243 مىڭ مو يەردىكى كېۋەز-
نىڭ تۈۋىنى ئىككى قېتىمدىن چاناپ
يۇمشاتقان. 200 مىڭ مودىن ئارتۇق
يەردىكى كېۋەز مايسىلىرىغا كېسەل-
لىك، زىيانداش ھاشارەتلەردىن مۇداپىئە
كۆرۈش دورىسى چاچقان. 132 مىڭ
مودىن ئارتۇق يەردىكى كېۋەز مايسى-
لىرىنى مۇلدۇر ۋە ئۇششۇكتىن ساقلاپ
قالغان.

شىنجاڭ يولۇچىلار توشۇش شىركىتى بازار رىقابىتى كەسكىن بولۇۋاتقان ئەھۋالدىمۇ ياخشى ئىقتىسادىي ئۈنۈمگە ئېرىشتى

ئۆز مۇخبىرىمىز زەينۇللا ھاشىم،
ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز ئابلىمىت مەڭ-
لىك خەۋەر قىلىدۇ: شىنجاڭ يولۇچى-
لار توشۇش شىركىتى بازار رىقابىتى
كەسكىن بولۇۋاتقان ئەھۋالدىمۇ،
ئىشنى ئەلا سۈپەتلىك مۇلازىمەت
قىلىشتىن باشلاپ، ئىچكى جەھەتتە
ھۆددىگە ئېلىپ باشقۇرۇشنى كۈچەيـ-
تىپ، سىرتقا قارىتا بىرلىشىپ تىجا-
رەت قىلىشنى يولغا قويۇپ، مۇلازىمەت
سۈپىتىنى كۆرۈنەرلىك ئۆستۈردى،
كىرىمى زور دەرىجىدە ئاشۇردى؛ شىر-
كەتنىڭ بۇ يىلنىڭ ئالدىنقى ئۈچ
ئېيىدا ئالغان پايدىسى 750 مىڭ
يۈەنگە يېتىپ، ئۆلتۈر شۇ مەزگىلى-
دىكىدىن 46% ئاشتى، 90 نەچچە
شوپۇر 1987 - يىللىق ۋەزىپىسىنى
ئاساسەن ئورۇنداپ بولدى.

400 نەچچە ئاپتوبۇسى بار بۇ
شىركەت شىنجاڭ بويىچە ئاساسلىق
ئول لىنىيىدىكى يولۇچىلارنى توشۇش
ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغان. يېقىنقى
يىللاردىن بۇيان، يولۇچىلارنى توشۇش
جەھەتتىكى رىقابەت كەسكىنلىشىپ،
تىجارەت كىرىمى مەلۇم تەسىرگە ئۇچ-
رىدى. بۇ خىل ئەھۋالنى تېزدىن
ئۆزگەرتىش ئۈچۈن، شىركەت ئىسلا-
ھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، ھەر قايسى
تەرەپلەرنىڭ مۇناسىۋىتىنى راۋاجلاندۇ-
رۇشقا كۈچ سەرپ قىلىپ، ئىچكى
جەھەتتە ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت
تۈزۈمىنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ، ۋەزىپە،
پايدا، مۇلازىمەت سۈپىتى، بىخەتەر
قاتناش قاتارلىق ئاساسلىق كۆرسەت-
كۈچلەرنى كالون ۋە شەخسلەرگىچە
ھۆددىگە بەردى. بۇ يىلدىن باشلاپ،
شاڭخەي، خاڭجۇ، شىئەن، لەنجۇ، ئۈ-
رۈمچى تۆمۈر يول ئىدارىلىرى بىلەن
بىرلىشىپ تىجارەت قىلدى، يولۇچىلارغا
ئاپتوبۇس بېلىتىنى ئالدىن سېتىپ
بەردى، ئۈرۈمچى جەنۇبىي پويىز
ئىستانسىسىدا ئۇزۇن يوللۇق ئاپتوبۇس
بېكىتى تەسىس قىلىپ، پويىز ئىستان-
سىسىغا يېتىپ كەلگەن يولۇچىلارنى
ۋاقتىدا توشۇپ تۇردى. پويىز كېچىك-
كىپ قالسا، مەخسۇس ئادەم ئاجرى-
تىپ، بىرمۇ يولۇچىنى تاش-
لاپ قويمىدى. شىركەت بېكەت
ئەتراپىدىكى 200 گە يېقىن مېھمان-
خانا بىلەن ئالاقىلىشىپ، يولۇچى-
لارغا بېلەت يەتكۈزۈپ بەردى.
شىركەتنىڭ ئاساسلىق رەھبەرلىرى
يول بويلىرىدىكى بېكەتلەرگە بېرىپ
ئەھۋال ئىگىلەپ، ئۇلارنىڭ مەسىلىلىرىنى
ھەل قىلىشقا ياردەم بەردى. ھازىر
بۇ شىركەت شىمالىي شىنجاڭ لىنىيى-
سىدىكى ئاساسلىق بېكەتلەر
بىلەن بىرلىشىپ تىجارەت قىلىش
توغرىسىدا توختام تۈزدى، بۇنىڭ بىلەن،
بىرلىشىپ تىجارەت قىلىۋاتقان بېكەتلەر-
نىڭ تاماق - ياتاقلىرىنى يۈرۈش-
لەشتۈرۈلۈشى دەسلەپكى قەدەمدە ئىشقا
ئاشۇرۇلدى.

چىمەن يېزىسى سۇ باشقۇرۇش بويىچە مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى يولغا قويۇپ، ياخشى ئۈنۈمگە ئېرىشتى

كۇچا ناھىيىسىدىكى چىمەن يېزىـ-
سى سۇ باشقۇرۇش تۈزۈمىنى كۈچەيـ-
تىپ، يەر سۇغىرىشنى سۇ
كادىرلىرىغا كۆتۈرە بېرىپ، ئوخشاش
مىقداردىكى سۇ بىلەن زىرائەتنى ئۆت-
كەن يىلدىكىدىن 43% كۆپ سۇ-
غىرىپ، بۇ يىللىق مەھسۇلاتنى ئاشۇ-
رۇش ئۈچۈن ئاساس سالدى.

بۇ يېزىنىڭ كۆلىمى كەڭ، سۇيى
قىس بولغانلىقى ئۈستىگە سۇنى پى-
لانلىق ئىشلەتمەسلىكتەك ئەھۋاللار
تۈپەيلىدىن زىرائەتلەرگە سۇ يېتىش-
مەسلىك مەسىلىسى دائىم كۆرۈلۈپ
تۇراتتى.

يېزىلىق خەلق ھۆكۈمىتى بۇ خىل
ھالەتنى ئۆزگەرتىش ئۈچۈن،
بۇ يىل بېشىدىلا سۇ باشقۇرۇش
خىزمىتىگە تەجرىبىلىك كادىرلارنى
مەسئۇل قىلىپ، ئۇلار بىلەن مەسئۇ-
لىيەت توختامى تۈزدى. ئېرىق-
ئۆستەڭلەرنى رېمونت قىلىپ، سۇ
يوللىرىنى راۋانلاشتۇردى ۋە توغان-
لارنى تەرتىپكە سېلىپ، قالايمىقان
سۇ ئىشلىتىشنىڭ ئالدىنى ئالدى. سۇ-
يى ئازلاپ كەتكەن 48 قۇدۇقنى رېمونت
قىلىپ مۇۋاپىق پايدىلاندى. دېھ-
قانلار ئارىسىدا تېجەشلىك سۇ ئىش-
لىتىش تەشۋىقاتىنى قانات يايـ-
دۇرۇش بىلەن بىللە، ئىسراپچىلىق
قىلغانلارنى جازالاش، سۇ تېجىگەن-
لەرنى ئوغۇت قاتارلىق ماددىي يۇ-
لغا قويدى. نەتىجىدە، سۇ ئىسراپ-
چىلىقىنىڭ ئالدى ئېلىنىپ، 5 - ئاي-
نىڭ 15 - كۈنىگىچە، ئوخشاش مىق-
داردىكى سۇ بىلەن ئۆتكەن يىلدىكى-
دىن 43% يەرنى كۆپ سۇغىرىپ،
ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ تەق-
دىرلىشىگە ئېرىشتى.

ئابدۇشۈكۈر

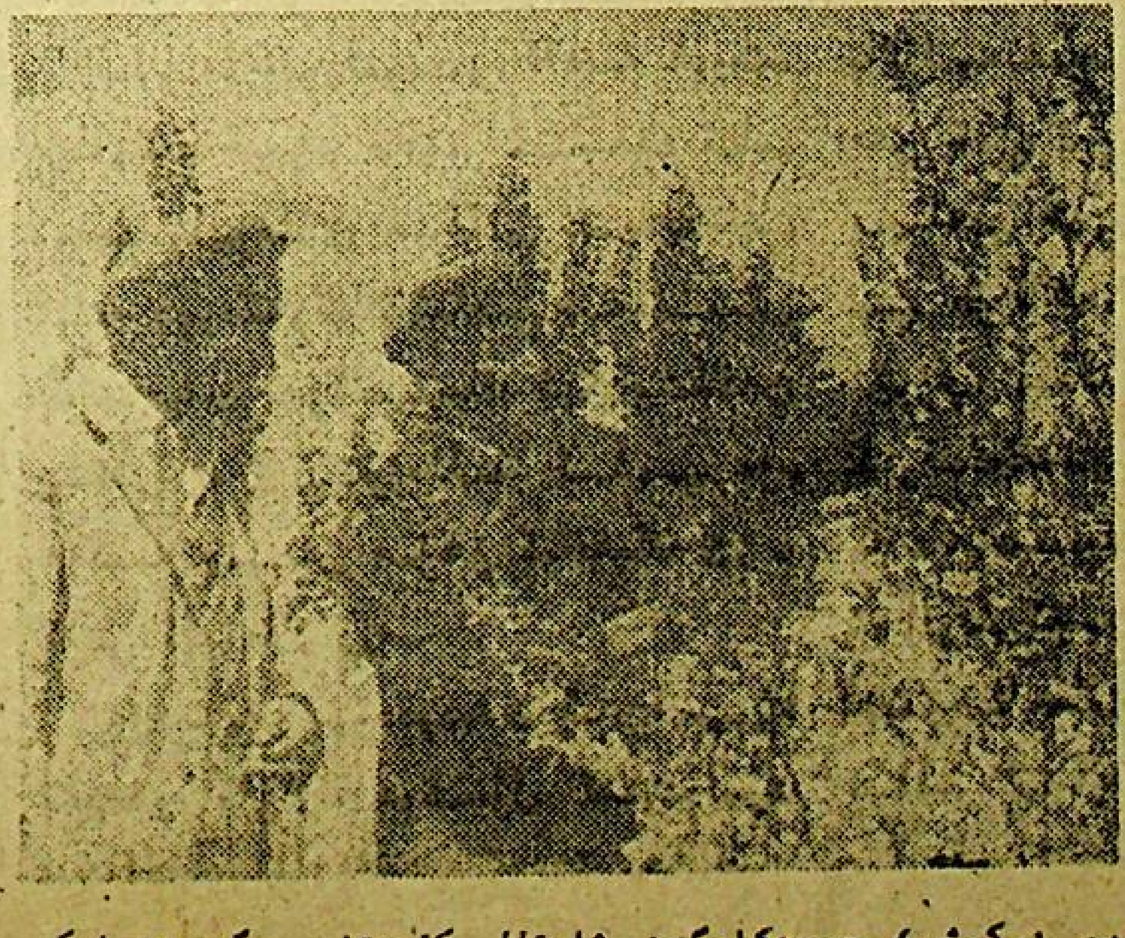

غۇلجا شەھىرى قارا-
دۆڭ يېزىسىنىڭ جىر-
غىلاڭ كەنتىدىكى مۇسا-
جان بەكرى ئۆز يېنى-
دىن 18 مىڭ يۈەن مەب-
لەغ چىقىرىپ، 1984 - يىلى-
دىن باشلاپ 200 مو
بوز يەر ئېچىپ، ئۇ-
نىڭ 140 موسىغا 11
مىڭ تۈپتىن كۆپرەك مې-
ۋىلىك، مېۋىسىز كۆچەت
تىكتى. بۇ يىل ئۇنىڭ
مېۋىلىك كۆچەتلىرى مې-
ۋىگە كىردى.

سۈرەتتە: ئۇ (ئوڭدىن ئىككىنچى) چېچەكلىگەن شاپتۇل كۆچەتلىرىگە بېسىلىكى
كېلىپ قارىماقتا.

سىيەك يېزىسى ئىنەكلەرنى سۈنئىي نەسىللەندۈرۈشكە ئەھمىيەت بېرىپ، بوغاز بولۇش نىسبىتىنى كۆرۈنەرلىك يۇقىرى كۆتەردى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز سۇلايمان
ئىبراھىم خەۋەر قىلىدۇ: كېرىيە
ناھىيىسىنىڭ سىيەك يېزىسى يېقىنقى
ئىككى يىلدىن بۇيان، ئىنەكلەرنى
نوقتىلىغان ئىسپىرما بىلەن نەسىل-
لەندۈرۈشكە ئەھمىيەت بېرىپ، ئى-
نەكلەرنىڭ بوغاز بولۇش نىسبىتىنى
75% كە يەتكۈزۈپ، ناھىيىلىك چارۋى-
چىلىق ئىدارىسىنىڭ تەقدىرلىشىگە
ۋە مۇكاپاتلىنىشغا ئېرىشتى.

ۋېچىلار باققان يەرلىك ئىنەكلەرنىڭ
سۈپىتى ناچار، ئىقتىسادىي ئۈنۈمى
تۆۋەن بولغاچقا، كالىچىلىق دېگەندەك
تەرەققىي قىلالمىغانىدى. يېزىلىق
پارتكوم بىلەن خەلق ھۆكۈمىتى 1985-
يىلدىن باشلاپ كالا نەسلىنى ياخ-
شىلاشقا ئەھمىيەت بەردى. ناھىيىمۇ
10 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، سۈنئىي
نەسىللەندۈرۈش ...

زۇپ، ئۇلارنى ۋىلايەت، ناھىيىدە
ئېچىلغان چارۋا ماللارنى سۈنئىي
نەسىللەندۈرۈش كۇرسىدا ئوقۇ-
تىپ، تېخنىكا سەۋىيىسىنى ئۆستۈردى.
بۇ يىل بىر نەپەر يېزا داشلىقىنى،
ئىككى نەپەر ئېھمىكى مەخسۇس
سۈنئىي نەسىللەندۈرۈش خىزمىتىنى
ئىشلەشكە ئاجرىتىپ، كالىچىلىق تەرەق-
...

...ۋە مۇكاپاتلىنىشقا ئېرىشتى. / بەسىللەندۈرۈش پونكىتى (فوردى ھەم قىيانىي ئىلگىرى سۈرۈشكە ئاساس
سەيدالىم ھېيتاخۇن فوتوسى — يۇملاڭ بىلەن مۇكاپاتلاش تۈزۈمىنى ئىلگىرى بۇ يېزىدا دېھقان، چار- ۋىچىلىك خادىمىنى بەشىكە يەتكۈ- سالدى.

كېۋەزنىڭ يوپۇرماق پىتىدىن قانداق مۇداپىئە كۆرۈش كېرەك؟

ئاپتونوم رايونلۇق ئۆسۈملۈك ئاسراش پونكىتىدىن جۇچۇەنشى

1985- يىلىدىن باشلاپ، تۇرپان، قۇمۇل، بايىنغولىن، سانجى، شىخەنزە قاتارلىق جايلاردا كېۋەزنىڭ بىر خىل يوپۇرماق پىتى پەيدا بولدى. بۇرۇنقى يوپۇرماق پىتلىرى ھاۋا بەك ئىسسىپ كەتكەن مەزگىلدە مۇداپىئە كۆرۈلمىسىمۇ ئۆزلۈكىدىن ئۆلەتتى. لېكىن ھازىرقى يوپۇرماق يېڭى پىتى ھاۋا ئىسسىغانسېرى تېز كۆپىيىدۇ. ئۇ، ھاۋا ناھايىتى ئىسسىغان مەزگىلدە پەيدا بولىدىغانلىقتىن، «تومۇز پىتى» دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئۇ زىرائەتلەرگە ناھايىتى ئېغىر زىيان سالىدۇ. 1986- يىلى تۇرپاندا 270 مىڭ مويەرگە دورا چېچىلغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ بەرىبىر 200 مىڭ مو يەردىكى زىرائەت ئۇنىڭ زىيانداشلىقىغا ئۇچرىدى. بۇنىڭ ئىچىدە 50 مىڭ مو يەردىكى زىرائەت تامامەن نابۇت بولۇپ، 20 مىليون يۈەن قىممىتىدە زىيان بولدى. بۇ ئەھۋالنى ئۆزگەرتىش ئۈچۈن، مۇداپىئە كۆرۈش تەدبىرلىرىنى قوللىنىش ۋە تېخنىكىنى ياخشىلاش كېرەك. كېۋەز يوپۇرماق پىتىدىن مۇداپىئە كۆرۈش ۋە ئۇنى يوقىتىش خىزمىتىنى تۆۋەندىكى ئۈچ باسقۇچقا بۆلۈپ ئېلىپ بېرىش لازىم:

1. كېۋەز مايسىسى ئۈنۈپ چىقىشتىن بۇرۇن

1. قىشتىن ئۆتكەن كېۋەزنىڭ يوپۇرماق پىتىنى تەكشۈرۈش ۋە يوقىتىش كېرەك. كېۋەزنىڭ يوپۇرماق پىتى تۇرپاندا ئانار، گۈل، كېۋەز غوزىسى، يېپىنچا ئۆسۈملۈكلەردە، ۋۇجياچۇيدە تاشئالما، قاراقاتلاردا تۇخۇم شەكلىدە قىشتىن ئۆتىدۇ. پارنىك، ئۆي، باراڭ قاتارلىقلاردا تۇخۇم چىقارماي، زىرائەت، گۈل، چۆپلەردە داۋاملىق كۆپىيىش شەكلى بىلەن قىشتىن ئۆتىدۇ. قىش كىرىشتىن بۇرۇن ۋە باش ئەتىيازدا دورا چېچىپ مۇداپىئە كۆرۈش لازىم. كېۋەز غولى ۋە قۇرۇق يوپۇرماقلارنى ئەتىياز كىرىشتىن بۇرۇن قالاپ تۈگىتىۋېتىش كېرەك. قالاپ بولالمىغانلارنى ئۆڭگۈزگە دۆۋىلەپ قويۇش كېرەك، بۇنداق قىلغاندا، كېۋەزنىڭ يوپۇرماق پىتى تېرىلسىمۇ نوزۇقلۇق تاپالماي ئۆلىدۇ.

2. ھاشاراتلارغا تاقابىل تۇرۇش ئىقتىدارى كۈچلۈك سورتلارنى مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرۇش لازىم.

يوپۇرمىقىنىڭ ئارقا تەرىپى سىلىق كېۋەز سورتلىرىدا كېۋەزنىڭ يوپۇرماق پىتى كۆپ بولىدۇ، بۇلار زىيانداشلىققا ئېغىرراق ئۇچرايدۇ. يوپۇرمىقىنىڭ ئارقا تەرىپى تۈكلۈك، «جۇنخەي- 1» قاتارلىق سورتلاردا يوپۇرماق پىتى ئاز بولىدۇ، بۇلار زىيانداشلىققا ئانچە ئۇچرىمايدۇ، ئېغىر ئاپەت بولغان جايلاردا بۇ سورتنى كۆپرەك ئومۇملاشتۇرۇش كېرەك.

3. ئۇرۇقنى دورىلاش كېرەك

(1) 40 پىرسەنتلىك «3911» دورىسى ياكى 2 - 3 كىلوگرام مىقداردىكى 50% لىك ئاكتىپلاشقان كۆمۈر سۇيۇقلۇقى دورىسى بىلەن 100 كىلوگرام چىگىتنى نەملەپ، قۇرۇتقاندا، دورا 40-50 كۈن ئۈنۈم بېرىدۇ. بىر كىلوگرام 75% لىك «3911» دورىسى ئارىلاشتۇرۇلغان سېرىق مايغا 25-50 گرام سۇ قوشۇپ، ئۇنىڭغا ئىللىق سۇغا چىلانغان 100-150 كىلوگرام چىگىتنى 3-4 سائەت دۆملەپ، ئاندىن تېرىش كېرەك؛

(2) بىر كىلوگرام مېتىل سوفىر فوسفاتنىڭ ئۈچ پىرسەنتلىك سۇيۇقلۇقىدا 10 كىلوگرام ئۇرۇقنى دورىلاپ، قۇرۇتۇپ تېرىسا، دورا 45 كۈنگىچە ئۈنۈم بېرىدۇ. ئۇرۇق چىرىمەيدۇ؛

(3) ھەر بىر مو يەرگە ئۇرۇققا ئارىلاشتۇرۇپ 1.5 كىلوگرامدىن 2 كىلوگرامغىچە ئۈچ پىرسەنتلىك فۇرادان سېلىنسا، 40-50 كۈن ئۈنۈم بېرىدۇ ھەمدە ئۇ مايسىنىڭ ئۆسۈشىگە ياردەم بېرىش رولىنى ئوينايدۇ.

2. كېۋەزنىڭ ئۆسۈش مەزگىلى ئالدىدا (مايسا ئۈنۈپ چىققاندىن تارتىپ 7- ئاينىڭ 1- كۈنىگىچە)

1. قۇر بويلاپ يىلتىزىغا ھاشارات ئۆلتۈرۈش دورىسى بېرىش كېرەك.

كېۋەز ئۇرۇقى دورىلاپ تېرىلمىدىغان بولغاچقا، كېۋەز مايسىغا، ئادەتتە، بىرىنچى قېتىملىق سۇغىرىشتىن بۇرۇن (5- ئايدىن 6- ئايغىچە) يوپۇرماق پىتى چۈشمەيدۇ. مۇبادا يوپۇرماق پىتى پەيدا بولغان تەقدىردىمۇ، ئىمكان قەدەر دورا چاچماسلىق كېرەك، چۈنكى، ئالدىنقى مەزگىلدە يوپۇرماق پىتىنىڭ كۈشەندىلىرى ئاز بولغاچقا، دورا چاچقاندا بۇ كۈشەندىلەر ئاسانلا ئۆلۈپ كېتىدۇ-دە، ئامان قالغان يوپۇرماق پىتى تېز كۆپىيىپ كېتىدۇ. كېۋەزنىڭ يوپۇرماق پىتى ھەمىشە كۈشەندىسىز مۇھىتتا كۆپلەپ پەيدا بولىدۇ. كېۋەز پىتى كېۋەزگە ئوتتۇرا ۋە ئاخىرقى مەزگىلدە ئېغىر زىيان سالىدۇ، بەزىدە 10-15 قېتىم دورا چېچىلسىمۇ، ئۇنى تىزگىنلىگىلى بولمايدۇ. يوپۇرماق پىتىنى يوقىتىشتا ھاشارات ئۆلتۈرۈش دورىسى قۇر بويلاپ كېۋەزنىڭ يىلتىزىغا بېرىش ئۇسۇلىنى قوللىنىش لازىم، بۇنداق قىلغاندا، يوپۇرماق پىتى كېۋەزنىڭ غول يوپۇرماقلىرىدا دورىنىڭ تەسىرى بىلەن ئۆلۈپ، ئۇنىڭ كۈشەندىلىرى ساقلىنىپ قالىدۇ. ئادەتتە دورىلاش ئۇسۇلى بىرىنچى قېتىملىق سۇغىرىشقا بىرلەشتۈرۈپ مۇنداق بولىدۇ:

(1) ھەر مو يەردىكى كېۋەزگە 2.5 كىلوگرامدىن 3.5 كىلوگرامغىچە ئون پىرسەنتلىك ئالدىكارب (تىمىلىك دەپمۇ ئاتىلىدۇ) بېرىلىدۇ؛

(2) ھەر مو كېۋەزگە ئۈچ كىلوگرامدىن 5 كىلوگرامغىچە ئۈچ پىرسەنتلىك فۇرادان بېرىلىدۇ؛

(3) ھەر مو يەردىكى كېۋەزنىڭ يىلتىزى تۈۋىگە 100 گرامدىن 150 گرامغىچە 70% لىك مىنازون پاراشوكى ياكى 100 گرامدىن 200 گرامغىچە «3911» دورىسى ئارىلاشتۇرۇلغان سېرىق ماي، بەش كىلوگرام سۇ، 10—15 كىلوگرام توپا، كۆمۈر شاخارى ياكى چالا چىرىگەن قوي مايىقىنى ئارىلاشتۇرۇپ ئۇششاق كومۇلاچ قىلىپ كۆمسە، 50-90 كۈن ئۈنۈم بېرىدۇ. مۇنەك قىلىنغان مېتىل سوفىر فوسفات كۆمسىمۇ بولىدۇ.

2. يوپۇرماق پىتى چۈشكەن يەرلەرنى تاللاپ دورا چېچىش كېرەك. 6- ئايدا كېۋەزگە يوپۇرماق پىتى چۈشكەندە، ئازودرىن، ئوكسىدلانغان روگور، دېمىس، مېتامىدوفوس قاتارلىق دېھقانچىلىق دورىلىرىنى چاچسا (پۈركۈپ)، ياخشى ئۈنۈم بېرىدۇ. بىراق دورىنى جەزمەن يوپۇرماق پىتى چۈشكەن يەرلەرنى تاللاپ چېچىش كېرەك، بولمىسا، دورا ئىسراپ بولغان، مۇھىتنى بۇلغىغاندىن باشقا، يوپۇرماق پىتىنىڭ كۈشەندىلىرى قىرىلىپ كېتىپ، يوپۇرماق پىتى كۆپىيىپ كېتىدۇ.

3. كېۋەزنىڭ ئوتتۇرا ۋە ئاخىرقى مەزگىلى (7- ئاينىڭ بېشىدىن تارتىپ پاختىنى تېرىۋالغانغا قەدەر)

بۇ مەزگىلدە كېۋەزنىڭ غولى يوغىناپ، ئىممۇنىتېت كۈچى يۇقىرى بولىدۇ. يوپۇرماق پىتىنىڭ كۈشەندىلىرىمۇ كۆپىيىدۇ. يوپۇرماق پىتى كۈشەندىلىرىنىڭ يوپۇرماق پىتى بىلەن بولغان نىسبىتى 1:10—50 بولغاندا، يوپۇرماق پىتىنى تىزگىنلەش ئۈنۈمى 99% تىن يۇقىرى بولىدۇ، يوپۇرماق پىتى كۈشەندىلىرىنىڭ يوپۇرماق پىتى بىلەن بولغان نىسبىتى 1:100—200 بولغاندا، يوپۇرماق پىتى تېز تىزگىنلىنىدۇ. جەنۇبىي شىنجاڭدا بىر دانە ئالتۇن كۆز ھاياتىدا 432 دانە يوپۇرماق پىتى يەيدۇ. ھەر بىر تۈپ كېۋەزدىكى يوپۇرماق پىتى 2000 غا يەتمىسە، دورا چېچىشنىڭ ھاجىتى يوق، ئەگەر 3000 دىن ئېشىپ كەتسە دورا چېچىپ يوقىتىش لازىم، چېچىلىدىغان دورىلارنىڭ تۈرى ۋە ئۇنى ئىشلىتىش ئۇسۇلى مۇنداق:

1. ماناس دېھقانچىلىق تەجرىبە پونكىتى سوپۇن پاراشوكى بىلەن ئۈرىيا ئېرىتمىسىنى (سوپۇن پاراشوكى 3—4 ئۈلۈش، ئۈرىيا 2—3 ئۈلۈش، سۇ 100 ئۈلۈش) قوشۇپ پۈركۈپ چاچقاندا، ئۈنۈمى 85% تىن كۆپرەككە يەتكەن، كۈشەندىلەرگە ھېچقانداق زىيان يەتمىگەن.

2. تاماكا، ھاك سۈيى پۈركىلىدۇ. بۇ خىل دورا بىلەن ھەر خىل كېۋەز پىتىنى يوقاتقىلى بولىدۇ، ئۇنىڭ كۈشەندىلەرگە زىيىنى يوق، قوغۇن، تاۋۇز، مېۋە- چېۋىنىڭ سىرتىنى سەل بۇلغايدۇ. تەييارلاش نىسبىتى مۇنداق: بىر ئۈلۈش تاماكىغا 40—60 ئۈلۈش سۇ، 0.5—1 ئۈلۈش ئۆچۈرۈلمىگەن ھاك (كالتسىي ئوكسىد) قوشۇلىدۇ.

3. كېۋەز شاخلاپ كېتىپ، قوغۇن- تاۋۇز بىلەك تارتىپ چۈنەكنى يېپىۋالغاندا، دورا چېچىش قىيىن بولىدۇ، بۇنداق ئەھۋالدا، زەھەرلىك توپا بىلەن ئىسلاش كېرەك:

(1) ھەر مو يەرگە 80% لىك DDV لىق سېرىق مايدىن 150—200 گرامنى 3—4 كىلوگرام سۇغا تەڭشەپ، 20 كىلوگرام قۇم ئارىلاشتۇرۇپ، شامال چىقمىغان ياكى شامال ئاجىز كۈنلىرى كەچتە چاچسا، ناھايىتى ياخشى ئۈنۈم بېرىدۇ. دورىنى ئۇدۇللۇق تەييارلاپ، ئۇدۇللۇق ئىشلىتىش كېرەك. دورا ئۇزاق تۇرۇپ قالسا، ئۈنۈمى ئاجىزلاپ كېتىدۇ. DDV چۈژگۈن قوناققا زىيانلىق، ئۇنى چۈژگۈن قوناق ئېتىزلىرىغا يېقىن يوللاتماسلىق كېرەك.

(2) ھەر مو يەرگە 40% لىك ئېپىسېتىن 50—70 گرام ئىشلىتىلىدۇ، ئۇنى تەييارلاش ۋە ئىشلىتىش ئۇسۇلى DDV بىلەن ئوخشاش.

4. كېرەكسىز ئۆسۈملۈكلەرنى يوقىتىش لازىم. قوغۇن- تاۋۇز ۋە پاختىنى يىغىۋالغاندىن كېيىن، ئېتىزلىقتا ھەمىشە نۇرغۇن مىقداردا شاخ - شۇمبا، غازاڭ قېلىپ قالىدۇ، كېۋەز پىتى بۇ شاخ- شۇمبا، غازاڭلارنى ئوزۇق قىلىپ، قىشتىن چىقىۋالىدۇ، شۇڭا ھوسۇلنى يىغىۋالغاندىن كېيىن، ئېتىزدا قالغان شاخ - شۇمبىلارنى ۋاقتىدا ئورۇۋېتىش، يۇلۇۋېتىش ياكى يوپۇرماق تاشلاتقۇزغۇچى دورا چېچىۋېتىش كېرەك.

جېمىنەي ناھىيىسى چارۋىچىلىق رايونلىرىنىڭ مائارىپىنى راۋاجلاندۇرۇش ئۈچۈن ئەمەلىي ئىش قىلىپ بەردى

ياتاقلىق مەكتەپلەرنى زور كۈچ بىلەن يېڭىدىن قۇردى

ھازىر ياتاقلىق مەكتەپلەرنىڭ ئوقۇغۇچىلىرى چارۋىچىلىق رايونلىرىدىكى ئوقۇغۇچىلار ئومۇمىي سانىنىڭ 90 پىرسەنتىنى ئىگىلىدى، ناھىيە بويىچە ئوقۇش يېشىدىكى بالىلارنىڭ مەكتەپكە كىرىش نىسبىتى، مۇقىملىشىش نىسبىتى، ئوقۇش پۈتتۈرۈش نىسبىتى ۋە باشلانغۇچ مائارىپنىڭ ئومۇملىشىش نىسبىتى 97% كە يېتىپ، دۆلەت مائارىپ كومىتېتىنىڭ تەقدىرلىشىگە ئېرىشتى

ئۈرۈمچى خەۋەردىمىز چاڭ جىيايىن خەۋەر قىلىدۇ: جېمىنەي ناھىيىسى چارۋىچىلىق رايونلىرى مائارىپىنى راۋاجلاندۇرۇشقا ئەھمىيەت بېرىپ، ئاكتىپلىق بىلەن شارائىت ھازىرلاپ، كۆچمە مەكتەپ تارىخىغا خاتىمە بېرىپ، ياتاقلىق مەكتەپلەرنى قۇرۇپ، چارۋىچىلىق رايونلىرى مائارىپ ئىشلىرىنىڭ راۋاجلىنىشىنى ئىلگىرى سۈردى.

ناھىيىلىك مەدەنىيەت-مائارىپ ئىدارىسى تەمىنلىگەن ماتېرىياللاردىن قارىغاندا، ھازىر ناھىيە بويىچە چارۋىچىلىق رايونلىرىدىكى ياتاقلىق مەكتەپلەردە ئوقۇۋاتقان ئوقۇغۇچىلار 2300 نەچچىگە يېتىپ، چارۋىچىلىق رايونلىرىدىكى ئوقۇغۇچىلار ئومۇمىي سانىنىڭ 90 پىرسەنتىنى ئىگىلىگەن، بەش يېزىنىڭ ئۈچىدە كۆچمە مەكتەپلەر ئەمەلدىن قالدۇرۇلۇپ، تۇراقسىز ئوقۇتۇش مۇقىم ئوقۇتۇشقا بۇرالغان. ناھىيە بويىچە ئوقۇش يېشىدىكى بالىلارنىڭ مەكتەپكە كىرىش نىسبىتى، مۇقىملىشىش نىسبىتى، ئوقۇش پۈتتۈرۈش نىسبىتى ۋە باشلانغۇچ مائارىپنىڭ ئومۇملىشىش نىسبىتى 97% تىن ئېشىپ، بۇ ناھىيە 1985-يىلى ئاپتونوم رايون بويىچە ئىككى خىل مائارىپتا لاياقەتلىك بولغان تۇنجى چارۋىچىلىق ناھىيىسى بولغان، 1986-يىلى مەملىكەت بويىچە ئاساسىي مائارىپتا ئىلغار 100 ناھىيىنىڭ بىرى بولۇپ باھالىنىپ، دۆلەت مائارىپ كومىتېتىنىڭ تەقدىرلىشىگە ئېرىشكەن. ئۇلارنىڭ ئاساسىي تەجرىبىسى مۇنداق:

— يېتەكچى ئىدىيىنى توغرىلاپ، چارۋىچىلىق رايونلىرى مائارىپىغا بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتكەن. ناھىيىلىك پارتكوم، ھۆكۈمەت رەھبەرلىرى «چارۋىچىلىقنى زامانىۋىلاشتۇرۇشتا پەن-تېخنىكا ئاچقۇچ، مائارىپ ئاساس» دېگەن ئىدىيىنى مائارىپ فاڭجېنى، سىياسەتلىرىنىڭ ئىزچىللىشىش، ئەمەلىيلىشىش ئەھۋالىنى تەكشۈرۈپ، ساقلىنىۋاتقان مەسىلىلەرنى ھەل قىلغان.

— ئىدىيىۋى-سىياسىي خىزمەتنى كۈچەيتىپ، چارۋىچىلارنىڭ مائارىپنى راۋاجلاندۇرۇش، پەن-مەدەنىيەت ئۆگىنىشنىڭ مۇھىملىقىغا بولغان تونۇشىنى ئۆستۈرگەن. بىر قىسىم چارۋىچىلارنىڭ «مەدەنىيەتلىك بولمىساقمۇ چارۋىنى ياخشى باقالايمىز» دەيدىغان مۇجمەل تونۇشىنى نەزەردە تۇتۇپ، مائارىپنى راۋاجلاندۇرۇش بىلەن ئىلمىي ئۇسۇلدا چارۋا بېقىشنىڭ مۇناسىۋىتىنى چوڭقۇر تەشۋىق قىلىپ، ئۇلارنى ئەقىل بۇلىقىنى ئېچىشقا، بەس-بەستە مەبلەغ سېلىشقا، ئاكتىپلىق بىلەن پەرزەنتلىرىنى ياتاقلىق مەكتەپلەردە ئوقۇشقا ئاپىرىپ بېرىشكە يېتەكلىگەن.

— مەكتەپ باشقۇرۇش مەبلىغىنى كۆپ خىل يوللار بىلەن يىققان. ئۇلار بىر نەچچە يىلدىن بۇيان، دۆلەتنىڭ مائارىپ راسخوتىنى ياخشى ئىشلىتىپ، مەبلەغ ئۈنۈمىنى ئۆستۈرۈش بىلەن بىللە، ناھىيىنىڭ مالىيىسى. يېزا، كەنتلەردىن ھەر يىلى بىر قىسىم مەبلەغ يىغىپ، ئۇنى مەكتەپ ۋە ياتاق سېلىشقا ئىشلىتىپ، چارۋىچىلىق رايونلىرىنىڭ مەكتەپ باشقۇرۇش شارائىتىنى ياخشىلىغان. ھازىر ياتاقلىق چە قوي، 79 كالا، 13 ئات ۋە بىر قىسىم ئۆي، تۆگە، يايلاق، سەي تېرىش ئۈچۈن يەر بېرىپ، مەكتەپتىكى ئوقۇتقۇچى-ئوقۇغۇچىلارنىڭ تۇرمۇشىغا شارائىت يارىتىپ بەرگەن.

— تۇرمۇش باشقۇرۇشنى كۈچەيتكەن. تاماق، ياتاق ۋە ساقلىقنى ساقلاش ئىشلىرىنى ياخشى قىلىپ، ھەر خىل مول مەزمۇنلۇق مەدەنىي كۆڭۈل ئېچىش پائالىيەتلىرىنى قانات يايدۇرۇپ، ئوقۇغۇچىلارنى ۋە ئائىلە باشلىقلىرىنى خاتىرجەم قىلغان. تۆۋەن يىللىق سىنىپلاردىكى ھەر 15 ئوقۇغۇچىغا بىردىن تەربىيىچى توغرا كەلگەن. بۇلار ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئوزۇقلىنىش، ئۇخلاش، كىر-قات يۇيۇش، چاچ ئالدۇرۇش، دەرستىن سىرتقى تۇرمۇش ۋە ياتاق ئىشلىرىغا مەسئۇل بولغان. مەكتەپ مەدەنىي كۆڭۈل ئېچىش كېچىلىكى، گۈزەل سەنئەت، ھۆسنىخەت كۆرگەزمىسى، دېكلاماتسىيە مۇسابىقىسى، توپ، يېنىڭ ئاتلىقتا، شاھمات مۇسابىقىلىرىنى ئۆتكۈزۈپ، ئوقۇغۇچىلارنى كىنو، تېلېۋىزور كۆرۈشكە ئۇيۇشتۇرۇپ، مەكتەپنى بالىلارنى جەلپ قىلىدىغان مەدەنىيەت، كۆڭۈل ئېچىش باغچىسىغا ئايلاندۇرغان.

— ئوقۇتقۇچىلارنى تەربىيىلەپ يېتىشتۈرۈشنى كۈچەيتىپ، ئوقۇتقۇچىلارنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرگەن. بىرنەچچە يىلدىن بۇيان، ئۇلار باشقا يەرگە ئەۋەتىپ تەربىيىلەشتىن باشقا، ئوقۇتقۇچىلارنى ماتېرىيال ئارقىلىق ئوقۇتۇش داشۆسى، رادىئو-سىنئەن داشۆسىدە ئوقۇشقا ۋە ئۆزلۈكىدىن ئۆگىنىپ ئىمتىھانغا قاتنىشىشقا ئىلھاملاندۇرۇش ئۇسۇللىرىنى قوللىنىپ، 128 نەپەر ئوقۇتقۇچىنى داشۆ ۋە تېخنىكوم دەرىسىدە ئوقۇپ بولۇش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلغان. مەكتەپ يەنە ئوقۇتقۇچىلارنى كەسىپ ئۆگىنىش، ئوچۇق دەرس ئاڭلاش قاتارلىقلارغا ئۇيۇشتۇرۇپ، ئۇلارنىڭ كەسپىي سەۋىيىسىنى ئۆستۈرگەن. 1986-يىلى ناھىيە بويىچە تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگەن ئوقۇغۇچىلاردىن تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپ، تېخنىكوم، تېخنىكا مەكتىپىگە كىرگەنلەر 65% كە، تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگەن ئوقۇغۇچىلاردىن داشۆ، تېخنىكوم، تېخنىكا مەكتەپلىرىگە كىرگەنلەر 33% كە يەتكەن، ئاساسىي قاتلاملارغا قايتقانلارنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى دېھقانچىلىق-چارۋىچىلىق تېخنىكىسى تايانچلىرى بولغان.

— ھەر خىل شەكىلدىكى مەسئۇلىيەت تۈزۈملىرىنى يولغا قويۇپ، مەكتەپ باشقۇرۇش تەدبىرلىرىنى ئۈزلۈكسىز مۇكەممەللەشتۈرگەن. ئوقۇتۇش، مالىيە، تۇرمۇش ۋە سىياسىي-ئىدىيىۋى خىزمەت تۈزۈملىرىنى ئورناتقان، مەكتەپ مۇدىرىدىن تارتىپ ئوقۇتقۇچى، ئىشچى-خىزمەتچىلەرگىچە ئىش ئورنى مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى ئومۇميۈزلۈك يولغا قويغان. ئىش ئورنى ئېنىق بولۇش، مەسئۇلىيەت ئايدىڭ بولۇش، ھەر قايسى بۆلۈملەر ئۆز ۋەزىپىسىنى، ھەر كىم ئۆز مەسئۇلىيىتىنى ئادا قىلىش، قاتتىق تەكشۈرۈش، مۇكاپاتلاش-جازالاشمۇ بولۇشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇپ، كۆپچىلىكنىڭ ئاكتىپلىقىنى چارۋىچىلىق رايونلىرى مائارىپىنى ياخشى باشقۇرۇشقا قاراتقان.

چارۋىچىلىق رايونلىرى مائارىپىنى راۋاجلاندۇرۇپ، چارۋىچىلارنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرەيلى

گېزىتىمىز ئوبزورچىسى

چارۋىچىلىق رايونلىرى مائارىپىنى راۋاجلاندۇرۇپ، چارۋىچىلارنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرۈپ، چارۋىچىلىق رايونلىرى ئىگىلىكىنىڭ گۈللىنىشىنى ئىلگىرى سۈرۈش — ئالدىمىزغا قويۇلغان مۇھىم ۋەزىپە.

بەزى كىشىلەر، مەدەنىيەت سەۋىيىسى يۇقىرى بولمىسىمۇ، چارۋا ماللىرىنى ياخشى باققىلى بولىدۇ، دەپ قارايدۇ. بۇ، سۇ ۋە ئوت-چۆپ قوغلىشىپ مال باقىدىغانلارنىڭ ئەنئەنىۋى قاراشلىرىنى ئەكس ئەتتۈرىدىغان بىر تەرەپلىمە قاراش بولۇپ، چارۋىچىلىقنى زامانىۋىلاشتۇرۇش بىلەن زادى چىقىشالمايدۇ. دەرۋەقە، مەدەنىيەت سەۋىيىسى يۇقىرى بولمىسىمۇ، چارۋا ماللىرىنى باققىلى بولىدۇ، لېكىن ياخشى بېقىش ناتايىن. چارۋا ماللىرىنى ئوبدان بېقىشنىڭ ئۆلچىمى ۋە مەقسىتى — ئەڭ ياخشى ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى قولغا كەلتۈرۈش. شۇڭا چارۋا ماللىرىدا بولىدىغان يۇقۇملۇق كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش — داۋالاش، چارۋا ماللارنىڭ دەسلىنى ياخشىلاش، ئوت-چۆپ، يەم-خەشەك ئىشلەپچىقىرىشىنى راۋاجلاندۇرۇش، چارۋا مال پادىلىرىنىڭ تۈزۈلمىسىنى تەڭشەش، چارۋا ماللىرىنىڭ ئوبو-

نىيەت سەۋىيىسىنىڭ يۇقىرى ياكى تۆۋەنلىكىدىن بولىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن، بىز چارۋىچىلىق رايونلىرى ئىگىلىكىنى راۋاجلاندۇرۇشتا چوقۇم يىراقنى نەزەردە تۇتۇشىمىز، مائارىپ ئىشلىرىنى راۋاجلاندۇرۇشقا يۈكسەك دەرىجىدە ئەھمىيەت بېرىشىمىز كېرەك.

ئەمەلىيەت ياتاقلىق مەكتەپلەرنى قۇرۇش چارۋىچىلىق رايونلىرى مائارىپىنى راۋاجلاندۇرۇشتىكى ياخشى شەكىل ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلىدى. ئۇنىڭ مۇنداق پايدىلىق تەرەپلىرى بار: مۇقىم ئوقۇتۇشنى يولغا قويۇپ، ئوقۇتۇش پىلانىنى ئورۇنداشقا كاپالەتلىك قىلغىلى بولىدۇ. ئوقۇتقۇچىلارنى مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرغىلى ۋە ئىشلەتكىلى بولىدۇ. ئۇ، ئوقۇتقۇچىلارنىڭ كەسپىي سەۋىيىسىنى ئۆستۈرۈشكە؛ ئوقۇتۇش ۋە تەجرىبە سايمانلىرىنى سەپلەش ۋە ئۇنىڭدىن تولۇق پايدىلىنىشقا؛ ئىدىيىۋى-سىياسىي خىزمەتنى كۈچەيتىپ، مەدەنىي كۆڭۈل ئېچىش ۋە تەنتەربىيە پائالىيەتلىرىنى قانات يايدۇرۇپ، ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئەخلاقىي، ئەقلىي ۋە جىسمانىي جەھەتلەردە ئومۇميۈزلۈك يېتىلىشىنى ئىلگىرى سۈرۈشكە پايدىلىق. ياتاقلىق مەكتەپلەر ئۆز ئەۋزەللىكى ۋە ھاياتىي كۈچىنى ئەمەلىيەتتە بارغانسېرى نامايەن قىلماقتا.

ماڭارىپ ئاساس» دېگەن ئىدىيىنى مۇستەھكەم تۇرغۇزۇپ، چارۋىچىلىق رايونلىرى مائارىپىنى ئاساسىي نۇقتا، ياتاقلىق مەكتەپلەرنى قۇرۇشنى يۈنىلىش قىلىپ، پۈتۈن ناھىيىنىڭ مائارىپىنى راۋاجلاندۇرۇش پىلانىنى تۈزۈپ چىققان. ئۇلار چارۋىچىلىق رايونلىرى مائارىپىنى كۈندىلىك ئىشلار كۈنتەرتىپىگە كىرگۈزۈپ، دائىم تەتقىق قىلىپ،

ئىنتىنى ياخشىلىغان. ھازىر ياتاقلىق مەكتەپلەرنىڭ سىنىپى، ئىشخانىسى، ياتىقى، ئاشخانىسى، مۇنچىسى، كۇتۇپخانىسى پۈتۈپ بولغان. ئۆي ئىمارەتلىرى خەتەرلىك مەكتەپلەر ئاساسىي جەھەتتىن قالمىغان. مەكتەپلەرنىڭ سىنىپ، ئۈستەل-ئورۇندۇقلىرى تولۇقلانغان. ھەر قايسى يېزىلار ياتاقلىق مەكتەپلەرگە مىڭ نەچچە

دۇرۇش. چارۋا مال پادىلىرىنىڭ ئۆزگىرىشىنى ... روت قىلىنىشىنى تېزلىتىش، چارۋا ماللارنىڭ تەكشىلىكىگە ئەھمىيەت بېرىش، بازار ئېھتىياجىغا ئىگىلەش قاتارلىقلارنى ئوبدان يولغا قويۇش كېرەك. مەلۇم مەدەنىيەت ۋە ئىلىم-پەن بىلىملىرىگە ئىگە بولمىغاندا، چارۋىچىلىقنى راۋاجلاندۇرۇشقا مۇناسىۋەتلىك بۇ چوڭ ئىشلارنىڭ بىرسىمۇ ئوبدان ئىشلىگىلى بولمايدۇ. پاكىت قايىل قىلىش كۈچىگە ئەڭ باي بولىدۇ. چارۋا ماللار باھاغا سوندۇرۇلۇپ شەھەرلەرگە بېرىلگەندە، چارۋىچىلارنىڭ قولىدا تەككەن چارۋا ساندىكى پەرق چوڭ ئەمەس ئىدى. قىسقىغىنە بىر نەچچە يىلدا نېمە ئۈچۈن بەزى چارۋىچىلارنىڭ چارۋا مېلى كۆپىيىپ، سۈپىتى ئۆستى؟ بەزىلەرنىڭ سانى كېمىيىپ، سۈپىتى تۆۋەنلەپ كەتتى؟ نېمە ئۈچۈن بەزىلەر بېيىدى، بەزىلەر تاماق ۋە كىيىم-كېچەك مەسىلىسىنىمۇ ھەل قىلالمىدى؟ بۇ باشقۇرۇش سەۋىيىسى ۋە مەدە-

...لىيەتتە بارغانسېرى ئاجايىپ قىلماقتا.

جىمسا ناھىيىسىنىڭ چارۋىچىلىق رايونلىرىدا ياتاقلىق مەكتەپلەرنى قۇرۇشتىكى ئالتە ماددىلىق ئاساسىي تەجرىبىسى ئومۇميۈزلۈك ئەھمىيەتكە ئىگە. ئۇنىڭ بىرىنچىسى، يەنى مائارىپ خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتىش ھەممىدىن مۇھىم. ھەر دەرىجىلىك رەھبەرلەر چارۋىچىلىق رايونلىرى مائارىپى ۋە ئىختىساس ئىگىلىرىنى يېتىشتۈرۈشنىڭ مۇھىم ستراتېگىيىلىك ئەھمىيىتىنى ھەقىقىي تونۇپ، مائارىپ خىزمىتىنى كۈنتەرتىپكە ھەقىقىي كىرگۈزۈپ، چارۋىچىلىق رايونلىرى مائارىپى ئۈچۈن كۆپرەك ئەمەلىي ئىش قىلسىلا، چارۋىچىلىق رايونلىرىدا ياتاقلىق مەكتەپلەرنى قۇرۇشتا دۇچ كېلىدىغان قىيىنچىلىق ۋە مەسىلىلەرنى ئاسانلا ھەل قىلىپ كەتكىلى بولىدۇ.

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، يېڭىسار ناھىيىسىدە بىر قانچە مەكتەپنىڭ ئوقۇتۇش بىنالىرى يېڭىلىنىپ، ئوقۇتۇش شارائىتى ياخشىلاندى.

سۈرەتتە: ناھىيىلىك 1 - ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ يېڭىدىن سېلىنغان ئوقۇتۇش بىناسى.

ئۆز مۇخبىرىمىز خۇدابەردى ئابدۇللا فوتوسى

دۆلەت مائارىپ كومىتېتى خېبېي ئۆلكىسىنىڭ گۇاڭپىڭ ناھىيىسىدە سادىر بولغان ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىدىكى كۆز بوياماچىلىق ئەنزىسىنى قاتتىق بىر تەرەپ قىلدى

ئىمتىھان بەرگەن ئوقۇغۇچىنىڭ نەتىجىسىنىڭ ئىناۋەتسىز ئىكەنلىكى، مەكتەپكە كىرىش سالاھىيىتىنىڭ ئېلىپ تاشلانغانلىقى جاكالاندى، بۇ ئىش بىلەن ئالاقىسى بولغان جاۋابكارلار پارتىيە، ھۆكۈمەت ئىنتىزامى بويىچە جازاغا تارتىلدى

شىنخۇاشې، بېيجىڭ خەۋىرى. دۆلەت مائارىپ كومىتېتى خېبېي ئۆلكىسىنىڭ گۇاڭپىڭ ناھىيىسىدە سادىر بولغان 1986-يىللىق ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىدىكى ئېغىر كۆز بوياماچىلىق ئەنزىسىنى يېقىندا قاراپ، ئىمتىھان بەرگۈچى ئوقۇغۇچىلارنىڭ نەتىجىسىنى ئىناۋەتسىز دەپ جاكالاش، ئۇلارنىڭ مەكتەپكە كىرىش سالاھىيىتىنى ئېلىپ تاشلاش، بۇ يىللىق ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىغا قاتنىشىشىغا رۇخسەت قىلىش توغرىسىدا قارار چىقاردى.

دۆلەت مائارىپ كومىتېتى بۇ ئىش مۇناسىۋىتى بىلەن ھەر قايسى ئۆلكە، ئاپتونوم رايون، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلەردىكى ئالاقىدار تارماقلارغا ئومۇمىي ئۇقتۇرۇش تارقىتىپ، ئۇلارنىڭ گۇاڭپىڭ ناھىيىسىنىڭ ساۋىقىنى ئەستايىدىل قوبۇل قىلىشنى ئۈمىد قىلدى، ھەمجايلاردىن ئالىي مەكتەپ ئىمتىھان تۈزۈمى ئىسلاھاتىنىڭ ئوڭۇشلۇق ئېلىپ بېرىلىشىغا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، مەركىزىي ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتى، دۆلەت مائارىپ كومىتېتىنىڭ ئالاقىدار ھۆججەتلىرىنىڭ روھىغا ئاساسەن، كۈچلۈك تەدبىر قوللىنىپ، 1987 - يىلى ئىمتىھان مەيدانىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىشنى، ئېغىر دەرىجىدىكى كۆزبوياماچىلىق ۋەقەلىرى سادىر بولسا، ئۇنى دۆلەت مائارىپ كومىتېتىغا ۋاقتىدا دوكلات قىلىپ، قاتتىق بىر تەرەپ قىلىشنى تەلەپ قىلدى.

دۆلەت مائارىپ كومىتېتىنىڭ تونۇشتۇرۇشىچە، گۇاڭپىڭ ناھىيىسىدە 1986 - يىللىق ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىدا، ئىمتىھان بەرگۈچى ئوقۇغۇچىلار ئىمتىھان مەيدانىغا كىتاب ئېلىپ كىرىپ، كۆچۈرۈپ ئىمتىھان بەرگەن، ئوقۇغۇچىلار بىر - بىرىدىن كۆچۈرگەن، ئىمتىھان مەيدانىنىڭ تەرتىپى قالايمىقان بولغان. تېخىمۇ ئېغىرى شۇ بولغانكى، كومىسسىيە خادىملىرى بۇ ئەھۋالنى توسۇش ئورنىغا تۇرسۇن، ئەكسىچە، ئىمتىھان بەرگۈچىلەرنىڭ كۆز بوياماچىلىق قىلىشىغا كۈشكۈرتكەن، ئۆزلىرىمۇ قاتناشقان. بەزى كومىسسىيە خادىملىرى ئىمتىھان بەرگۈچى ئوقۇغۇچىلارنىڭ كۆز بوياماچىلىق قىلىشى ئۈچۈن قاراۋۇللۇقتا تۇرۇپ، ئىمتىھان مەيدانىنىڭ سىرتىدىن ئىمتىھان مەيدانىنىڭ ئىچىگە باغاقچە يەتكۈزۈپ بەرگەن.

خېبېي ئۆلكىلىك مائارىپ كومىتېتىنىڭ دوكلاتىدا ئېيتىلىشىچە، خېبېي ئۆلكىلىك ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتى، ئۆلكىلىك مائارىپ كومىتېتى ئالاقىدار جاۋابكارلارنى بىر تەرەپ قىلغان. مۇئاۋىن ھاكىم، ناھىيىلىك پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمىنىڭ باشلىقى، ناھىيىلىك مائارىپ ئىدارىسىنىڭ باشلىقىغا پارتىيە ئىچىدە جىددىي ئاگاھلاندۇرۇش جازاسى بېرىلگەن؛ ناھىيىلىك مەدەنىيەت- مائارىپ ئىدارىسىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى، ناھىيىلىك ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش ئىشخانىسىنىڭ مۇدىرىغا پارتىيە ئىچىدە قالدۇرۇپ ئىككى يىل سىناش، مۇئاۋىن ئىدارە باشلىقلىق ۋەزىپىسىدىن ئېلىپ تاشلاش جازاسى بېرىلگەن؛ ناھىيىلىك 1 - ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى، ئىمتىھان نۇقتىسىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرىغا پارتىيە ئىچىدە قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇش جازاسى بېرىلگەن؛ كۆز بوياماچىلىق قىلىشقا قاتناشقان كومىسسىيە خادىملىرى پارتىيە - ھۆكۈمەت ئىنتىزامى بويىچە جازاغا تارتىلغان.

ئۈرۈمچى ئىجتىمائىي كەسپىي ئوتتۇرا تېخنىكۇم يېتىم بالىلارنى تەربىيىلەش سىنىپى ئاچتى

ئۆز مۇخبىرىمىز ئىمىن ئۆمەر خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق مائارىپ كومىتېتىنىڭ قوشۇلۇشى بىلەن ئۈرۈمچى ئىجتىمائىي كەسپىي ئوتتۇرا تېخنىكۇم جەنۇبىي شىنجاڭدىكى قەشقەر، خوتەن ۋىلايەتلىرى، قىزىلسۇ ئوبلاستىدىكى يېتىم بالىلار ئۈچۈن دوختۇرلۇق سىنىپى ئاچتى.

بۇ تېخنىكۇم سىنىپقا جەنۇبىي شىنجاڭدىكى ئىككى ۋىلايەت، بىر ئوبلاستتىن ئاتا - ئانىسىدىن ئايرىلىپ، ئىگە - چاقىسىز قالغان، ئىقتىسادىي جەھەتتە يۆلەنچۈكى يوق، تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ سەۋىيىسىگە ئىگە يېتىم بالىلار قوبۇل قىلىندۇ. ياتاق، ئوقۇش خىراجىتى، دەرسلىك- ماتېرىيال قاتارلىقلارنى مەكتەپ ئۈستىگە ئالىدۇ، ئوقۇش مۇددىتى تۆت يىل بولۇپ، ئۇلار ئوقۇش پۈتتۈرگەندىن كېيىن، ئۆز يۇرتلىرىغا قايتىپ، يېزا - بازار، كەنتلەردە دوختۇر يېتىشمەسلىك مەسىلىسىنى ھەل قىلىشتا تېگىشلىك رول ئوينايدۇ.

ياقا يېزا دوختۇرخانىسى ئۆزكۈچىگە تايىنىپ ئىشلەپ، چىقىمىنى تېجىدى

كۇچا ناھىيىسىدىكى ياقا يېزىسىنىڭ خەلق دوختۇرخانىسى «ئىككىنى ئاشۇرۇش، ئىككىنى تېجەش» پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇپ، دوختۇرخانا قۇرۇلۇشىدىكى رېمونت قىلىش، ئاقارتىش، تاشلاندۇق ئۈسكۈنىلەرنى رېمونت قىلىپ ئىشلىتىش قاتارلىق ئىشلارنى دوختۇر - سېستىرالارنى سەپەرۋەر قىلىپ ئىشلەپ، شۇنىڭدەك ئىشخانا خىراجىتى، كاماندىروۋكا راسخوتىنى ئىنچىكە ھېسابلاپ ئىشلىتىپ، ئۈچ ئاي ئىچىدە 3000 يۈەن تېجەپ قالدى.

نىياز تۇردى

مۇھىم تۈزىتىش

گېزىتىمىزنىڭ 4-ئىيۇن سانىنىڭ 3 - بېتىگە بېسىلغان «چەت ئەللىك ئابدۇرۇسۇل مۇھەممەت ناسىر ئاپتونوم رايونىمىزدا قانۇنسىز ھالدا ۋىزا ساتقانلىقتىن، ئۈرۈمچى شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىك ئىدارىسى ئۇنىڭغا قانۇن بويىچە جىددىي چارە كۆردى» سەرلەۋھىلىك ماقالىنىڭ بىرىنچى ستون تۆۋەندىن 1 - قۇردىكى 830 ئادەم قېتىم دېگەن سۆزنى سەككىز قېتىم دەپ تۈزىتىپ ئوقۇشىڭىزلارنى سورايمىز.

تەھرىردىن

مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزالىرى ئارخىپ قانۇنى لايىھىسىنى قاراپ چىقتى

بىرلەشمە گۇرۇپپا يىغىنى تېخنىكا توختامى قانۇنى لايىھىسىگە تۈزىتىش كىرگۈزۈش ھەققىدىكى ئىزاھاتنى ئاڭلاپ ئۆتتى

شىنخۇاشې، بېيجىڭ، 15 - ئىيۇن تېلېگراممىسى. مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزالىرى جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ئارخىپ قانۇنى (لايىھە)نى قاراپ چىققاندا، مۇنۇلارنى تەكىتلىدى: ئارخىپ باشقۇرۇشتا ئىشىكىنى ئېچىۋېتىش ۋە ئارخىپلاردىن پايدىلىنىش سوتسىيالىستىك ماددىي مەدەنىيەت ۋە مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ ئېھتىياجى بولۇپلا قالماستىن، قانۇندا خەلققە بېرىلگەن بىر خىل دېموكراتىيە ھوقۇقى.

6 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى 21 - سانلىق يىغىنىنىڭ گۇرۇپپىلار يىغىنىدا دائىمىي كومىتېت ئەزالىرى ئومۇمىيۈزلۈك مۇنداق دەپ قارىدى: ئارخىپ قانۇنىنىڭ تۈزۈپ چىقىلغانلىقى دۆلەتنىڭ مەدەنىيەت مىراسلىرىنى قوغداش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىش، ئارخىپلاردىكى ئۇچۇر بايلىقىنى ئېچىپ، تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇش ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرۇشتا زور ئەھمىيەتكە ئىگە.

دائىمىي كومىتېت ئەزاسى جاڭ چېڭشيەن مۇنداق دېدى: ئارخىپ قانۇنىنى تۈزۈپ چىقىشتىكى مەقسەت ناھايىتى ئېنىق، ئۇ بولسىمۇ، بىرىنچىدىن، دۆلەتنىڭ مەدەنىيەت مىراسلىرىنى ئوبدان باشقۇرۇش ۋە قوغداش، ئىككىنچىدىن، ئارخىپلاردىكى ئۇچۇر بايلىقىنى ئېچىش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىش. بىز ئىلگىرى ئارخىپلارنى ساقلاش ۋە قوغداشقىلا ئەھمىيەت بېرىپ، ئارخىپلاردىكى ئۇچۇر بايلىقىنى ئېچىش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىشقا ئەھمىيەت بەرمىدۇق. بۇنىڭدىن كېيىن، بۇ جەھەتتىكى خىزمەتلەرنى ياخشىلاش كېرەك.

دائىمىي كومىتېتنىڭ چېن زۈڭجى، ليۇدۇڭشېڭ، دېڭ جياتەي، ۋۇجۇتيەن قاتارلىق ئەزالىرى ھازىرقى لايىھەدە 30 يىلغا توشقان ئارخىپلارنى ئېچىشقا بولىدۇ، دەپ بەلگىلىنىپتۇ، مۇنداق بولسا، مەخپىيەتلىكنى ساقلاش قەرەلى بەك ئۇزۇن، بەك ئۆلۈك بولۇپ قالىدۇ، دەپ قارىدى.

شىنخۇاشې، بېيجىڭ، 15 - ئىيۇن تېلېگراممىسى. مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيىنىڭ قانۇن كومىتېتى مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزالىرى «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ تېخنىكا توختامى قانۇنى (لايىھىسى)»نى قاراپ چىققان ئاساستا، بۇ قانۇن لايىھىسىگە يەنە تۈزىتىش كىرگۈزگەنىدى، بۈگۈن چۈشتىن كېيىن ئۆتكۈزۈلگەن 6 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى 21 - سانلىق يىغىنىنىڭ بىرلەشمە گۇرۇپپا يىغىنىدا مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى قانۇن كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرى سۇڭ رۇفېن بۇ ھەقتە ئىزاھات بەردى.

بىرلەشمە گۇرۇپپا يىغىنىدا پېڭ

* * *

ئالىي مەكتەپنى پۈتتۈرگەن ئوقۇغۇچىلار، بىرىنچى سەپكە بېرىپ تۆھپە يارىتىڭلار

(بېشى 1 - بەتتە)

جانابىل مۇنداق دېدى: دۆلەت مائارىپ كومىتېتى ۋە ئاپتونوم رايوننىڭ تەقسىم قىلىش پرىنسىپىغا ئاساسەن، بۇ يىل ئوقۇش پۈتتۈرگەن ئالىي مەكتەپ، ئالىي تېخنىكوم ئوقۇغۇچىلىرىنى تەقسىم قىلىش خىزمىتىدە «بىر تۇتاش ئورۇنلاشتۇرۇش، مۇۋاپىق ئىشلىتىش، مۇھىم نۇقتىنى كۈچەيتىش، ئادەتتىكىسىگە ئېتىبار بېرىش» فاڭجېنىنى ئىجرا قىلىپ، ئاساسىي قاتلامغا يۈزلىنىش، دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق رايونلىرىغا يۈزلىنىش، ئىشلەپچىقىرىشنىڭ بىرىنچى سېپىنى كۈچەيتىشتە چىڭ تۇرۇش

ئوقۇغۇچىلار بەك كەمچىل بولسا، ئاسپىرانتلار ۋە ئالدىنقى يىللاردا ئوقۇش پۈتتۈرگەن، ئىپادىسى ياخشى بولغان ئوقۇغۇچىلار ئارىسىدىن تاللانسا بولىدۇ. بۇنىڭدىن باشقا، چەت - ياقا ۋە نامرات رايونلاردىكى يولداشلارنى تەكلىپ قىلىپ، مەكتەپلەر بىلەن توختام تۈزۈپ، تەمىنلەش بىلەن ئېھتىياجنى يۈزلەشتۈرۈش كېرەك. ئۈرۈمچىدە ئوقۇش پۈتتۈرىدىغان ئوقۇغۇچىلار بىر قەدەر كۆپ، ئۇلارنىڭ كۆپ قىسمىنى تۆۋەنگە تەقسىم قىلىش كېرەك، ھەرقايسى ئورۇنلار باغاقچە يازماسلىقى كېرەك، باغاقچە ئالغان بىلەنمۇ بولمايدۇ، ئەمگەك

شۆي شياڭچيەن، نې رۇڭجېنلار ئارمىيە بويىچە مۇنەۋۋەر بەنجاڭلار ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشتى

شىنخۇاشې، بېيجىڭ خەۋىرى. مەركىزىي ھەربىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسلىرىدىن شۆي شياڭچيەن، نې رۇڭجېنلار مۇشۇ ئاينىڭ 15 - كۈنى ئايرىم - ئايرىم ھالدا ئارمىيە بويىچە مۇنەۋۋەر بەنجاڭلار ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، ئۇلارنى ئارمىيىنىڭ ئېسىل ئەنئەنىسىنى جارى قىلدۇرۇپ، دۆلەت ۋە خەلق ئۈچۈن تېخىمۇ زور تۆھپە قوشۇشقا ئىلھاملاندۇردى.

چۈشتىن ئىلگىرى، يولداش شۆي شياڭچيەن ئۆز ئۆيىنىڭ مېھمانخانىسىدا قىسىملاردىكى ئاساسىي قاتلاملاردىن كەلگەن مۇنەۋۋەر بەنجاڭلار ۋەكىللىرى بىلەن كۆرۈشتى. شۆي شياڭچيەن يۈەنشۇەيباش ئارقا سەپ تەمىنات بۆلۈمىنىڭ بۆجاڭى خۇاڭ شۆجىنىڭ ھەمراھلىقىدا، كۆپچىلىك بىلەن خۇشال - خۇرام ئولتۇرۇپ، ئەھۋاللار توغرىسىدىكى دوكلاتنى ئاڭلىدى. ئۇ بەنجاڭلارغا مۇنداق دېدى: سىلەر ئارمىيىمىزنىڭ ئېسىل ئەنئەنىسىگە ۋارىسلىق قىلىپ ۋە ئۇنى جارى قىلدۇرۇپ، ئۆز ئورنۇڭلاردا ناھايىتى زور نەتىجە ياراتتىڭلار. سىلەر قىسىملارنىڭ ئاساسى، ئارمىيىنىڭ ھۆجەيرىسى؛ ھۆجەيرە ساغلام بولسا، ئاساس مۇستەھكەم بولىدۇ. ئۇ يەنە مۇنداق دېدى: بەنجاڭلارنىڭ مەسئۇلىيىتى ناھايىتى زور، سىلەرنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى خىزمەتلەردە تېخىمۇ ياخشى نەتىجە يارىتىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

چۈشتىن كېيىن، مۇنەۋۋەر بەنجاڭلار ۋەكىللىرى يولداش نې رۇڭجېننىڭ ئۆيىگە كەلدى. نې رۇڭجېن يۈەنشۇەي باش سەنمۇجاڭ ياڭ دېجىننىڭ ھەمراھلىقىدا، كۆپچىلىك بىلەن سەمىمىي كۆرۈشتى. جەڭچىلەر ئۇنىڭ ئەتراپىدا چۆرىدەپ ئولتۇرۇپ، قىسىملارنىڭ ئەھۋالىنى دوكلات قىلدى. نې رۇڭجېن يۈەنشۇەي مۇنداق دېدى: سىلەرنى قارشى ئالىمەن، سىلەر بەك جاپا چەكتىڭلار، ئاساسىي قاتلاملاردىكى جەڭچىلەرگە مەندىن سالام ئېيتىپ قويۇڭلار.

* * *

سەنشى ئۆلكىسىنىڭ ئىككى ناھىيىسىدە كادىرلارنى ئۆستۈرۈشتە سىناپ ئىشلىتىش تۈزۈمى يولغا قويۇلدى

شىنخۇاشې، تەييۈەن خەۋىرى. سەنشى ئۆلكىسىنىڭ ياڭچېڭ، گاۋپىڭ ناھىيىلىرى كادىرلارنى ئۆستۈرۈشتە سىناپ ئىشلىتىش تۈزۈمىنى يولغا قويدى.

بۇلتۇر بۇ ئىككى ناھىيىنىڭ تەشكىلات تارماقلىرى ئۆستۈرۈلگەن 50 نەپەر مۇئاۋىن بۆلۈم باشلىقى ۋە مۇئاۋىن ئىدارە باشلىقى دەرىجىلىك كادىرنى سىناپ ئىشلىتىش تۈزۈمىنى يولغا قويدى. ئۆستۈرۈلىدىغان كادىرلارنى ئاممىۋى دېموكراتىك ئۇسۇلدا كۆرسىتىپ، تەشكىلات تارماقلىرى ۋە ئاساسلىق باشقۇرغۇچى كەسپىي تارماقلار تەكشۈرۈپ بېكىتكەندىن كېيىن، ۋەزىپىگە تەيىنلەش ھۆججىتى تارقىتىلماي، ئۇلارنىڭ ۋەزىپىسى ئاغزاكى ئېلان قىلىندى، مائاشى ئۆزگەرتىلمىدى، شۇنداقلا رەھبەرلىك تارماقلىرىنىڭ تەكشۈرۈش ئاساسى قىلىش ئۈچۈن، ئۆستۈرۈلگەن كادىرلاردىن خىزمەت ئورنىغا بارغاندىن كېيىن، بىر يىللىق ياكى ئۈچ يىللىق خىزمەت پىلانى ۋە ئۇنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشنىڭ چارە تەدبىرلىرىنى تۈزۈپ چىقىش تەلەپ قىلىندى. ئۆستۈرۈلگەن كادىرلارنىڭ بىر يىللىق سىناق مۇددىتى توشقاندىن كېيىن، يەنە ئاممىۋى باھالاپ، رەھبەرلىك تارماقلار تەكشۈرۈپ، سىياسىي سۈپىتى كۆرۈنەرلىك بولغانلارنى رەسمىي ۋەزىپىگە تەيىنلەش ھۆججىتى چۈشۈرۈپ، سىناق مەزگىلىدىكى ۋەزىپە مائاشى تولۇقلاپ بېرىلدى.

بۇلتۇر قىشتىن بۇ يىل ئەتىيازغىچە، ياڭچېڭ، گاۋپىڭ ناھىيىسىدە ۋەزىپىنىڭ ھۆددىسىدىن چىقالمىغان بۆلۈم، ئىدارە دەرىجىلىك 20 نەچچە كادىرنىڭ ۋەزىپىسى تۆۋەنلىتىلدى.

* * *

(بېشى 1 - بەتتە)

ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ جانىجان مەنپەئەتىگە تەسىر يەتكۈزۈپ قويارمىكىن، دېگەن ئەندىشىلەردە بولۇپ، ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىكىنى يولغا قويۇشقا نىسبەتەن دۇدۇقلۇپ ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىكىنى ئوبدان يولغا قويۇپ، كارخانىدىكى يوشۇرۇن كۈچلەرنى تولۇق قازسا، قەرزنى مۇددىتىدىن 15 يىل بۇرۇن قايتۇرالايدىغانلىقى، ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ پاراۋانلىق ئىشلىرىنىمۇ نوم رايونلۇق توقۇمىچىلىق سانائىتى باش شىركىتىگە بىۋاسىتە قاراشلىق كارخانىلار ھۆددىگەرلىكنى يولغا قويغاندىن كېيىن («1- ئىيۇل» پاختا توقۇمىچىلىق زاۋۇتى ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە ھۆددىگەرلىك سىناق

سېپىنى كۈچەيتىشتە چىڭ تۇرۇش لازىم. بولۇپمۇ كېنولوگىيە، دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق كەسپىنى، تېببىي پەننى ئوقۇغانلارنى خەنزۇ ياكى ئاز سانلىق مىللەت ئىكەنلىكىدىن قەتئىينەزەر، ئىشلەپچىقىرىشنىڭ بىرىنچى سېپىدىكى ئاساسىي قاتلام ئورۇنلارغا تەقسىم قىلىش لازىم. كەسپىي ماس كېلىش شەرتى ئاستىدا، ئېنېرگىيە، قاتناش، دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق، مائارىپ، يېنىك سانائەت، توقۇمىچىلىق، خام ئەشيا قاتارلىق تارماقلارنى ۋە نۇقتىلىق قۇرۇلۇش تۈرلىرىنى تولۇقلاش ۋە كۈچەيتىش لازىم.

ئۇ مۇنۇلارنى تەكىتلەپ كۆرسەتتى: بۇ يىل ھەرقايسى ئالىي مەكتەپلەر ئوقۇش پۈتتۈرگەن ئوقۇغۇچىلارنى ئىمكان قەدەر ئېلىپ قالماسلىقى ياكى ئازراق ئېلىپ قېلىشى، ئېلىپ قالمىسا بولمايدىغانلىرى بولسا، چوقۇم ئالدى بىلەن پىلانغا كىرگۈزۈشى ھەم تەستىقلىتىشى لازىم. كەسپىي ئوقۇت-

يازغان بىلەنمۇ بولمايدۇ، ئەمگەك-كادىرلار تارماقلىرى، بانكىلار پىلانغا كىرگۈزمەيدۇ، مائاش بەرمەيدۇ. ئوقۇش پۈتتۈرگەن ئوقۇغۇچىلار تۆۋەنگە بارغاندىن كېيىن، ھەرقايسى جايلار ۋە تارماقلاردىكى رەھبىردىي يولداشلار، تەشكىلات، كادىرلار تارماقلىرى ئۇلارغا كۆڭۈل بۆلۈشى، ئۇلارنى ئاسرىشى، مۇۋاپىق ئىشلىتىشى، ئۇلارنىڭ تېزرەك ئۆسۈپ يېتىلىشىگە ئىمكانىيەت يارىتىپ بېرىشى لازىم.

جانابىل ئاخىرىدا ساۋاقداشلارنى ئىسلاھات ۋە قۇرۇلۇشتىن ئىبارەت ئۇلۇغۋار ئىشقا ئاتلىنىپ، ھەر مىللەت خەلقى بىلەن جاپادىمۇ، ھالاۋەتتىمۇ بىللە بولۇپ، ئۆزىنىڭ غايىسى، ئەقىل-پاراستى، قابىلىيىتى ئارقىلىق جۇڭخۇا مىللىتىنى يۈكسەلدۈرۈش، ۋەتىنىمىزنى گۈللەندۈرۈش، قۇدرەت تاپقۇزۇش ئۈچۈن تىرىشىپ ئىشلەپ، يېڭى، تېخىمۇ ئۇلۇغ، شانلىق تۆھپە يارىتىشقا ئىلھاملاندۇردى.

جىبىن ۋېيىۋەنجاڭ قاتناشتى. يىغىندا مۇئاۋىن ۋېيىۋەنجاڭ پېڭ چۆڭ رىياسەتچىلىك قىلدى.

* * *

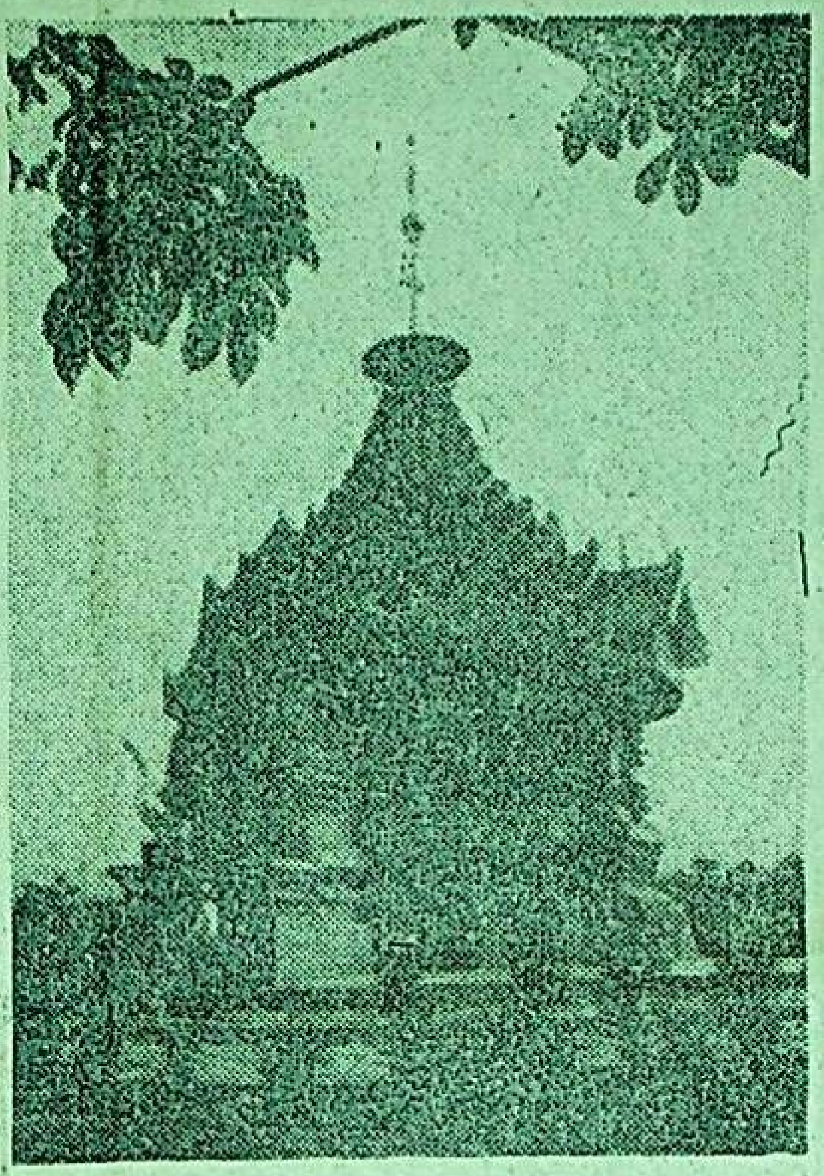

سۈرەتتە شىشۇاڭبەننادىكى يۈكجىڭخۇ باغچىسىدا يېڭىدىن سېلىنغان سەككىز بۇرجەكلىك راۋاق.

شىنخۇاشې مۇخبىرى فوتوسى

يولغا قويۇشقا نىسبەتەن «كۈتۈپ تۇرۇش، قاراپ بېقىش» پوزىتسىيىسىنى قوللانغانىدى.

5- ئاينىڭ ئوتتۇرىسىدىن باشلاپ، بۇ شىركەتنىڭ تەشكىللىشى ئارقىلىق، زاۋۇتلارنىڭ رەھبەرلىرى مەركەزنىڭ ئالاقىدار يوليورۇقلىرى ۋە ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئالاقىدار بەلگىلىمىلىرىنى تەكرار - تەكرار ئۆگىنىپ، كارخانىلاردا ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىك تۈزۈمىنى يولغا قويۇش ۋەزىيەتنىڭ تەقەززاسى ئىكەنلىكىنى، كارخانىلارنى جانلاندۇرۇشنىڭ مۇقەررەر يولى ئىكەنلىكىنى تونۇپ يەتتى. شىنجاڭ ئىلمە - توقۇلما زاۋۇتىنىڭ مەھسۇلاتلىرى كاسات، ئۈنۈمى ناچار بولغانلىقتىن، 16 مىليون 390 مىڭ يۈەن قەرزگە بوغۇلۇپ قالغانىدى، پىلان بويىچە بۇ قەرزنى 2011 - يىلىغا بارغاندا ئاندىن قايتۇرۇپ بولالايتتى. بۇ زاۋۇت ئاساسەن دۆلەتكە تايىنىپ كۈننى كۆن ئۆتكۈزۈپ كەلگەنىدى. ھېسابلاش ئارقىلىق، ئەگەر

مەتچىلەرنىڭ پاراۋانلىق ئىشلىرىنىمۇ ياخشىلىيالايدىغانلىقى مەلۇم بولدى، زاۋۇتنىڭ ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىك تۈزۈمىنى يولغا قويۇش ئەندىشىسى قەتئىيلەشتى. باش شىركەت كۆپ قېتىم ئۆزىگە قاراشلىق زاۋۇتلارنىڭ رەھبەرلىرى ۋە مالىيە، بوغالتىر خادىملىرىنى ئۆگىنىشكە ئۇيۇشتۇرۇپ، ئۇلارنىڭ ئىددىيىسىنى بىرلىككە كەلتۈردى، تونۇشىنى ئۆستۈردى. ئۇلار ئايرىم-ئايرىم ھالدا نۇرغۇن زاۋۇت بىلەن قايتا - قايتا ھېساب- كىتاب قىلىپ، پىكىر ئالماشتۇرۇپ، غەم - ئەندىشىسىنى تۈگەتتى. شىركەت دۆلەت مالىيە كىرىمىنىڭ ئىزچىل، مۇقىم ئېشىشىغا ھەققىي كاپالەتلىك قىلىش، كارخانا بىلەن ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ مەنپەئىتىگە تەڭ ئېتىبار بېرىش پرىنسىپى بويىچە، ھۆددىگەرلىك تۈپ سانىنى بىرلىكتە بېكىتتى. دەسلەپكى مۆلچەرگە قارىغاندا، ئاپتو-

نۇقسىنى ئورنى قىلىنغاندىن ئاشقا)، 38 مىليون 470 مىڭ يۈەن قەرزنى قايتۇرۇشقا، يەنى ئەسلىدىكى مۆلچەردىن 3 مىليون 500 مىڭ يۈەن قەرزنى ئارتۇق قايتۇرۇشقا، ئاشقان پايدىنىڭ 70 پىرسەنتىنى دۆلەت مالىيىسىگە تاپشۇرۇشقا، ئاشقىنىنى كارخانىغا ۋە ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ پاراۋانلىقىغا ئىشلىتىشكە كاپالەتلىك قىلالايدىكەن.

زاۋۇتلارنىڭ ئىگىلىك باشقۇرۇش ئەھۋالىدا خىلمۇ - خىل پەرقلەر بولىدۇ. زاۋۇتلارنىڭ ئۆزىنى ئۆزى ئۆزگەرتىش، ئۆزىنى ئۆزى تەرەققىي قىلدۇرۇش ئىقتىدارىنى كۈچەيتىش ئۈچۈن، باش شىركەت ئىگىلىك باشقۇرۇش ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمى پرىنسىپىغا ئاساسەن، چوڭقۇر تەكشۈرۈپ تەتقىق قىلىش ئاساسىدا، ئوخشاش بولمىغان ئالاھىدىلىككە ئاساسەن ئوخشاش بولمىغان ھۆددىگەرلىك شەكلىنى قوللاندى.

بۈگۈن تېلېۋىزوردا

8 - قانال

19:13 تېلېۋىزىيە چاتما فىلىمى: ۋاقىت ۋە ھاياتلىق: (1) ۋاقىتنىڭ سىرى

19:23 دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدا: جەنۇبىي ئامېرىكا

18:38 ناخشا - ئۇسسۇل

19:53 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىيە تىياتىرى: ئانا يۇرت (7-،8-قىسىملىرى)

5 - قانال

19:25 تېلېۋىزىيە چاتما فىلىمى: ھايات بۆلىكى (4)

20:20 كۆپ قىسىملىق تېلېۋىزىيە تىياتىرى: قىزىل راۋاقتىكى چۈش (15-،16- قىسىملىرى)

12 - قانال

17:55 دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدا: (1) ئاۋستىرالىيە؛ (2) يېڭى زېلاندىيە؛ (3) ئامېرىكىنىڭ غەربىي قىسمى

18:50 تېلېۋىزىيە تىياتىرى: چۈي چيۇبەيىنىڭ ئۆلۈمى

20:50 سەنئەت گۈلشەنىدە: تارىخنىڭ تۈرتكىسى

27 - قانال

19:25 چوڭ تىپتىكى جەڭجۈي تىياتىرى: پەنسى غارى

(«شىنجاڭ رادىئو - تېلېۋىزىيە گېزىتى» دىن ئېلىندى)

ئاپتونوم رايون بويىچە ئۆتكۈزۈلىدىغان تۇنجى نەۋەتلىك ياشلار - ئۆسمۈرلەر تەنھەرىكەت يىغىنى ئۈچۈن يىغىن بەلگىسى قوبۇل قىلىنىدۇ

ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ تەستىقى ئارقىلىق، 1988- يىلى غۇلجا شەھىرىدە ئاپتونوم رايون بويىچە 1- قېتىملىق ياشلار - ئۆسمۈرلەر تەنھەرىكەت يىغىنى ئۆتكۈزۈلىدۇ. ھازىر يىغىن بەلگىسى قوبۇل قىلماقچىمىز. بۇنىڭغا قويۇلىدىغان تەلەپ مۇنداق: ئۇنىڭدا شىنجاڭنىڭ مىللىي، يەرلىك ئالاھىدىلىكى، ھەر مىللەت ياش - ئۆسمۈر تەنتەربىيە ئەزىمەتلىرىنىڭ جان تىكىپ ئېلىشىپ، يۇقىرى ئۆرلەش روھى ئەكس ئەتتۈرۈلۈشى لازىم.

قوبۇل قىلىش مۇددىتى: 1987- يىل 8- ئاينىڭ 31- كۈنىگىچە قەدەر، ئۇنىڭدىن ئۈچ پارچە مۇنەۋۋەر ئەسەر تاللىنىپ، مۇۋاپىق قەلەم ھەققى بېرىلىدۇ. ئەسەر ئاپتونوم رايونلۇق تەنتەربىيە كومىتېتىنىڭ مۇسابىقە باشقارمىسىغا ئەۋەتىلسە بولىدۇ.

كىنوخانىلاردا

جىنايى دۇنيادىن قېچىش

«خەلق» كىنوخانىسىدا: بۈگۈن 10:00 دا، 12:10 دا، 2:20 دە 4:30 دا، 6:40 تا، 8:50 تە؛

«تىنچلىق» كىنوخانىسىدا: بۈگۈن 10:30 دا، 12:40 تا، 2:50 تە، 5:00 تە؛

«1-ماي» كىنوخانىسىدا: بۈگۈن 11:50 تە، 1:50 تە، 4:10 دا، 6:10 دا، (8:30 دا «ياۋايى پەيلىر»، «دېڭىز بۆرىسى»)؛

«ئۆكتەبىر» كۇلۇبىدا: بۈگۈن 10:50 تە، 12:50 تە، 2:50 تە، 5:10 دا، 7:30 دا.

چىلبۆرىلەر ئارىسىدا

«خەلق» كىنوخانىسىدا: ئەتە 9:30 دا، 11:50 تە، 2:10 دا، 4:30 دا، 6:50 تە 9:10 دا؛

«تىنچلىق» كىنوخانىسىدا: ئەتە 10:00 دا، 12:20 دە، 2:40 تا، 5:00 تە.

غەلىتە گۇرۇھ

«خەلق» تىياتىرىدا: بۈگۈن ۋە ئەتە 3:30 دا، 6:10 دا؛

«بەخت» كىنوخانىسىدا: بۈگۈن 12:20 دە، 2:40 تا، 5:20 دە، 7:40 تا، ئەتە 12:20 دە، 5:20 دە، (2:40 تا «ئەلى بابا»، 7:40 تا «ۋىيلان»).

يۇرتداش

3-بىناكارلىق كۇلۇبىدا: ئەتە 3:20 دە، (6:00 دە، 8:30 دا كونسېرت، 12:30 دا، 3:00 تە سىنئالغۇ قويۇلىدۇ)؛

«ئىتتىپاق» تىياتىرىدا: ئەتە 12:10 دا، 2:30 دا، 5:00 تە، (8:00 «سالاھىددىن»).

بالىلار ئاشخانىسى

«ئىتتىپاق» تىياتىرىدا: بۈگۈن 12:10 دا، 2:30 دا، 5:00 تە، (7:00 دە «سىرلىق بۇت»).

بېلىقچى قىزلار

«1-ماي» كىنوخانىسىدا: ئەتە 10:30 دا، 12:30 دا، 2:30 دا، 4:30 دا، 6:30 دا، 8:30 دا؛

«ئۆكتەبىر» كۇلۇبىدا: ئەتە 11:30 دا، 1:30 دا، 3:30 دا، 5:30 دا، 7:30 دا.

مەن تاتلىق ئەمەس

3-بىناكارلىق كۇلۇبىدا: بۈگۈن 3:20 دە، (6:00 دە، 8:30 دا كونسېرت، 12:30 دا، 3:00 تە، 7:30 دا سىنئالغۇ قويۇلىدۇ).

ئېلان

ئۈرۈمچى غالىبىيەت يولى 51- قورۇنىڭ ئارقا تەرىپىدىكى تۆت ئېغىز ئۆيىنىڭ خۇڭچىسى خېتىمنى يوقاتتىم. گېزىتكە ئېلان چىققان كۈندىن باشلاپ ئىناۋەتسىز.

مايىمخان

ئازسانلىق مىللەتلەرنىڭ ئىلىم-پەن – مەدەنىيەتكە قوشقان تۆھپىسى

لى دى

ئېلىمىز كۆپ مىللەتلىك چوڭ ئائىلە. ئۇزۇن مۇددەتلىك ئورتاق پائالىيەت داۋامىدا، ھەرقايسى مىللەتلەر خەنزۇلار بىلەن بىرلىكتە جۇڭخۇا مىللىتىنىڭ پەن-مەدەنىيىتىنى ياراتتى، ھەر قايسى مىللەتلەر ۋەتىنىمىزنىڭ پەن- تېخنىكىسىغا تۆھپە قوشتى.

جەنۇبىي ۋە شىمالىي سۇلالىلەر دەۋرىدە ئۆتكەن ھۇنەرۋەن خۇلان دېگەن كىشى مىلادى 412- يىلى رەسەد بېگى چاۋچۇڭ بىلەن بىرلىكتە يۇلتۇز كۆزەتكۈچ ياساپ چىققان، يۇلتۇز كۆزەتكۈچنىڭ ئۈستىگە ئۇنىڭ تەكشىلىكىنى كۆرسىتىدىغان «كىرست شەيتان» ئورنىتىلغان.

زاڭزۇلاردىن ناپىيەنساڭ جېيشى 8- ئەسىردە قۇياش ھەرىكىتىنىڭ دەۋر قىلىشىنى توغرا ئۆلچەيدىغان تۆت ئەسۋاب كەشپ قىلغان ۋە بۇ ئەسۋابلار بىلەن قۇياش ھەرىكىتىنى ئۇزۇن مۇددەت كۆزەتكەن. يۈەن سۇلالىسى دەۋرىدە ئۆتكەن مەشھۇر خۇيزۇ ئالىم جامالىددىن يەتتە خىل ئاسترونومىيە ئەسۋابى ياسىغان، ئۇنىڭ بىرى ئېلىمىز بويىچە تۇنجى كۆلۈبۇس. تەيزۇلارنىڭ يىلنامىسى مىلادى 638-يىلى باشلانغان بولۇپ، ئۇنىڭدا شەمسىيە، قەمەرىيە كالېندارى قوللىنىلغان ۋە ھەر بىر قۇياش يىلى 365·25875 كۈن بولغان. كىدان ئالىمى ياللۇغ تاشىن 1180- يىلى «يەۋبي كالېندارى»نى تۈزگەن، ئۇنىڭ ئوغلى ياللۇغ چۇساي ئۆزى تۈزگەن «گېڭۋۇ كالېندارى» غا «ئارىلىق پەرقى» ئۇقۇمىنى كىرگۈزۈپ، ئېلىمىزدە مېردىئان ئۇقۇمىغا ئاساس سالغان.

ئۇيغۇر دېڭىزچى ئەل ئۇقمىش باروپ، زەنگار (بۇگۇنكى سېرەندىب - ئىندونېزىيە) قاتارلىق ئەللەرگە بىر نەچچە قېتىم بارغان. خۇيزۇ دېڭىزچى جېڭ خې جۇڭگو دېڭىزچىلار ئەترىتىنى باشلاپ، يەتتە قېتىم يىراق دېڭىز سەپىرىگە چىقىپ، ئاسىيا ۋە ئافرىقىدىكى نۇرغۇن ئەللەرگە بېرىپ، دۇنيا دېڭىز قاتناش تارىخىدا شانلىق سەھىپە ئاچقان. ياللۇغ چۇساي يازغان «غەربكە ساياھەت خاتىرىسى» دە غەربىي جۇڭگو ۋە ئوتتۇرا ئاسىيا رايونىنىڭ جۇغراپىيىسى ۋە ئۇنىڭ ئۇ يەرلەردە كۆرگەن-ئاڭلىغانلىرى تونۇشتۇرۇلغان. خۇيزۇلاردىن ماخۇەن ئۆزى بارغان 30 نەچچە دۆلەتنىڭ ئىقلىمى، قائىدە-يوسۇنى ۋە جۇغراپىيە ئەھۋاللىرى ھەققىدە «دۇنيا كۆزنىكى» ناملىق مەشھۇر كىتاب يېزىپ چىققان. بۇلار ئىنتايىن يۇقىرى قىممەتكە ئىگە ئەسەرلەردۇر.

(داۋامى بار)

تارىخ سەھىپىسى

سىرلىق شەيتان كەرىش

ۋاڭ چېڭ

جۇڭغار ئويمانلىقىنىڭ ئوتتۇرىسىدا، يەنى گۇرچۇڭ ناھىيىسىدىكى جياڭجۈن گوبىدىن قارامايدىكى ئورخۇنغىچە بولغان ئارىلىقتا قۇربانتوڭگۇت قۇملۇقىنى توغرىسىغا كېسىپ ئۆتكەن بىر جاي بار. تاسمىغا ئوخشاش ئۇزۇندىن ئۇزۇنغا سوزۇلغان بۇ جاينىڭ يەر ئۈستى تۈزۈلۈشى، كۆرۈنۈشى ئاجايىپ-غارايىپ بولۇپ، بەزى يەرلىرى ھەيۋەتلىك سەددىچىن سېپىلىغا، بەزى يەرلىرى سۇرلۇك قەدىمكى قەلئەگە، بەزى يەرلىرى يىرتقۇچ ھايۋانلارغا ئوخشاپ كېتىدۇ. كىشىلەر بۇ يەرلەرگە «شەيتان كەرىش»، «كۆيۈك تاغ» دېگەنگە ئوخشاش ئاجايىپ ناملارنى قويغان. ساياھەت مەنزىللىرىدە، ئېلىمىزنىڭ جاي-جايلىرىدىن ۋە چەت ئەللەردىن كەلگەن ساياھەتچىلەر بۇ يەردە كۆلنىڭ مەنزىرىسى بىلەن تۇرپاننىڭ قەدىمكى يادىكارلىقلىرىنى قانغىچە تاماشا قىلغاندىن كېيىن، جاپا-مۇشەققەت ۋە پىژغىرىم ئىسسىققا چىداپ، جۇڭغارنىڭ ئاجايىپ مەنزىرىلىرىنى كۆرگىلى بارىدۇ.

ئاددەمزات ئايىغى تەگمىگەن بۇ قۇملۇقتا يۇلغۇن، سۆكسۆك، قارا چىنارغا ئوخشاش ئۆسۈملۈكلەر ئۆسىدۇ، ياۋا ئېشەك، جەرەن قاتارلىق ياۋايى ھايۋانلار ياشايدۇ. دۆلەت بۇ يەردە خار مەيلى تېغى تۇيا قىلىق ياۋايى ھايۋاناتلارنى مۇھاپىزەت قىلىش رايونىنى قۇرغان.

شەيتان كەرىش چۆل-باياۋان بولسىمۇ، لېكىن بۇ يەردە مول كان بايلىقلىرى كۆمۈلۈپ ياتىدۇ. يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، نېفىت چارلاش ئەترەتلىرىنىڭ شەيتان كەرىش، كۆيۈك تاغ رايونلىرىدىكى تەكشۈرۈشىدىن قارىغاندا، بۇ رايوننىڭ كۆپ قەۋەتلىك، كۆپ خىل زاپاسقا ئىگە نېفىتلىك بولۇش ئېھتىمالى چوڭ ئىكەن. نېفىت مىنىستىرلىكى بۇ رايوننى چارلاشنىڭ مۇھىم نۇقتىسى قىلدى. بۇنىڭدىن باشقا، بۇ يەردە ئالتۇن، مىرابىلىت، خرومىتال، چىرىمتال، سۈرمە تاش، كۆل تۇزى، گرانىت تاش قاتارلىقلارمۇ كۆپ. بىر قېتىم گۇچۇڭلۇق تۆت يولداش ئۈچ كېچە-كۈندۈزدە ئىككى يېرىم تونا سۈپەتلىك خروستال قېزىپ چىققان. پارقىراپ تۇرغان چاي رەڭ خروستاللارنىڭ چوڭى ياستۇقتەك، كىچىكى مۇشتەك كېلىدۇ. خروستاللار پىرىزما شەكلىدە بولۇپ، ئىنتايىن چىرايلىق.

ئىككى يىلدىن بۇيان، شەيتان كەرىش ۋە ئۇنىڭ شەرقىدە قەدىمكى زامانغا خاس تاشقا ئايلانغان ھايۋاناتلار، ئۆسۈملۈكلەر ۋە ئېپتىدائىي چىنار بايقالدى. شاپتۇل، ئۆرۈك، چىلان، ياڭاق ۋە نۇرغۇن نامسىز مېۋىلەر، مېۋە ئۇچكىلىرى ھەم دەرەخ غوللىرىنىڭ تاشقا ئايلانغان جىسمى قەدىمكى زاماندىكى جۇڭغارنىڭ ھاۋا كېلىماتى، گېئولوگىيىسى، ئېكولوگىيىسى ۋە تارىخىنى تەتقىق قىلىشتا مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە.

ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم شۇجىسى سۇڭ خەنليالڭ بۇ يەرنى كۆزدىن كەچۈرگەندىن كېيىن، «شىنجاڭنىڭ ئەۋزەللىكى بايلىقلىرىنىڭ ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ھەممە يېرىگە تارقالغانلىقىدا، ئۇنىڭ يەر ئۈستى ۋە يەر ئاستىدا مول بايلىق مەنبەلىرى بار. مېنىڭچە، شىنجاڭنىڭ يەر ئۈستى ۋە يەر ئاستى بايلىقلىرىنى ئومۇميۈزلۈك ئاچقان ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلانغان ۋاقىت شىنجاڭنىڭ ئۇچقاندەك تەرەققىي قىلغان كۈنى بولىدۇ» دەپ كۆرسەتتى. شەيتان كەرىش سانجىنىڭ گۆھەر يېرى، ئەمەلىي پىلان تۈزۈپ، بۇ يەرنىڭ مول بايلىقلىرىنى ئىمكان قەدەر تېز ئېچىپ، خەلققە بايلىق يارىتىش — بىزنىڭ ستراتېگىيىلىك نىشانىمىز. ھازىر بۇ يەردە تۈرلۈك كان بايلىقلىرى چارلانماقتا ۋە كىچىك كۆلەمدە ئېچىلماقتا. نېفىت باش قوماندانلىق شتابى شەيتان كەرىشنىڭ شەرق تەرىپىدە ئالدىنقى سەپ قوماندانلىق شتابى قۇردى. ھازىر پايانسىز قۇملۇقتا قەد كۆتەرگەن بىر نەچچە ئون ۋىشكا ئۇزۇن زامانلاردىن بۇيان غەپلەتتە ياتقان قاقاس چۆلنى زىلزىلىگە كەلتۈردى. يېقىن كەلگۈسىدە شەيتان كەرىش جۇڭغار ئويمانلىقىدىكى دەل-دەرەخلەر بۈك-باراقسان بولۇپ ئۆسكەن، ۋىشكىلار بولۇتقا تاقاشقان، قاتار-قاتار ئېگىز بىنالار قەد كۆتەرگەن يېڭى شەھەر بولۇپ قالىدۇ.

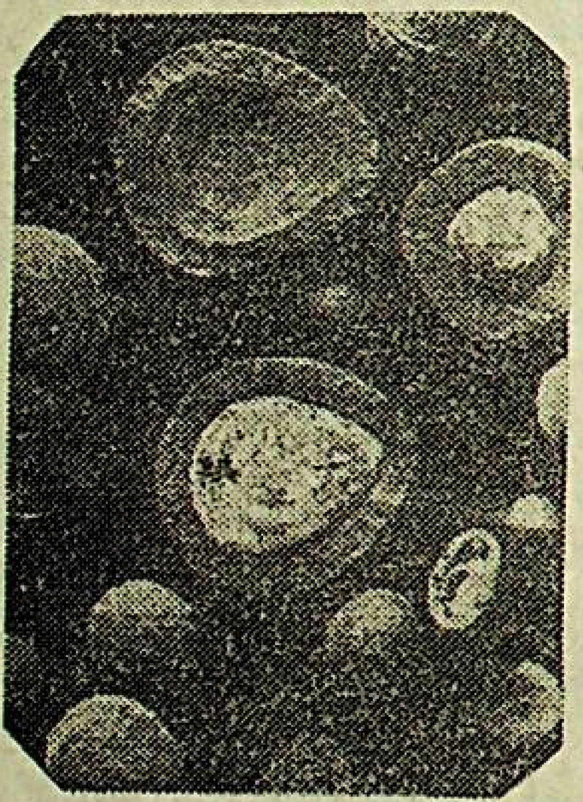

شەيتان كەرىشتىن تېپىلغان تاشقا ئايلانغان شاپتۇل، ئۆرۈك قاتارلىق مېۋە-چېۋىلەر.

ۋاڭ چېڭ فوتوسى

جۇڭگو ئىجتىمائىي پەنلەر ئاكادېمىيىسىنىڭ ئارخېئولوگىيە تەتقىقات يۇرتى

جۇڭگو ئىجتىمائىي پەنلەر ئاكادېمىيىسىنىڭ ئارخېئولوگىيە تەتقىقات يۇرتى جۇڭگو ئارخېئولوگىيە ساھەسىدىكىلەرنىڭ مەركىزىي تەتقىقات ئورگىنى. ئۇنىڭ ئاساسلىق ۋەزىپىسى دالا ئارخېئولوگىيىسى ۋە قېزىش بىلەن ئۇقتىلىق شۇغۇللىنىش؛ تېپىلغان ئەمەلىي ماتېرىياللارنى سىستېمىلىق تەتقىق قىلىش، جۇڭگو قەدىمكى زامان جەمئىيىتىنىڭ تارىخىنى [illegible] شىنجاڭ ناھىيىسىدە)، بەنپو خارابى[illegible]

ئازادلىقتىن بۇيان، بۇ تەتقىقات يۇرتى ئېلىمىزدىكى ھەرقايسى ئۆلكە، ئاپتونوم رايون ۋە شەھەر - يېزىلاردا دالا ئارخېئولوگىيىسى بىلەن شۇغۇللىنىپ، نۇرغۇن قېزىش تۈرلىرىدە دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىدىكى ئىلىم - پەن ساھەسىدىكىلەرنىڭ دىققەت - ئېتىبارىنى قوزغىدى. مەسىلەن، پېي[illegible] ئارخېئولوگىيىسى خىزمىتىدە زور نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈردى.

بۇ تەتقىقات يۇرتى «ئارخېئولوگىيە ئىلمىي ژۇرنىلى» (يېرىم يىللىق ژۇرنال)، «ئارخېئولوگىيە» (ئايلىق ژۇرنال)، «ئارخېئولوگىيە مەجمۇئەسى» (قەرەلسىز) قاتارلىق ئىلمىي ژۇرناللارنى نەشر قىلغاندىن سىرت، «يېڭى جۇڭگو ئارخېئولوگىيە [illegible]»، «يېڭى جۇڭگو ئارخېئولوگىيە قېزىل[illegible]»

ۋېنگرىيە ئىقتىسادشۇناسلىرىنىڭ بۆشۈكى

چەتئەل ماتارىيى

بۇداپېشتتىكى دوناي دەرياسىنىڭ «ھۆررىيەت» كۆۋرۈكى ئەتراپىدا ھەيۋەتلىك ۋە نەپىس سېلىنغان قەدىمكى بىنا بار، بۇ، ۋېنگرىيىدىكى مەشھۇر كارل ماركس ئىقتىساد داشۆسى. بۇ[illegible] مەكتەپ ئازادلىقتىن كېيىنكى 40 يىل[illegible]

ئەمەلىيەتنى بىرلەشتۈرۈشكە ئەھمىيەت بېرىلىدۇ. ھەر بىر ئوقۇغۇچى ئوقۇش مەزگىلىدە ئاز دېگەندە ئىككى قېتىم زاۋۇت - كارخانىلارغا بېرىپ، خېلى ئۇزۇن مەزگىل پراكتىكا قىلىدۇ. ئۇلار ئادەتتىكى چاغلاردا تىجارەت ئورۇنلىرى بىلەن توختاملىشىپ، ئۇلارنىڭ خىزمەتتە دۇچ كەلگەن مەسىلىلىرىنى ھەل قىلىشىپ بېرىدۇ.

بۇ داشۆدە يۇقىرى سەۋىيىلىك ئوق[illegible]

پەرقى» ئۇقۇمىنى كىرگۈزۈپ، ئىلمىز-
دە مېردىشان ئۇقۇمىغا ئاساس
سالغان.

جۇرجىتلاردىن دۇشى خۇاڭخې
دەرياسىنىڭ مەنبەسىنى تەكشۈرگەن.
ئۇ، 1280- يىلى گەنسۇ ئۆلكىسىنىڭ
لىنشيا دېگەن يېرىدىن جەنۇبقا
يۈرۈش قىلىپ، چىڭخەي ئۆلكىسىگە
بارغان، كېيىن خۇاڭخې دەرياسىنى
بويلاپ غەربكە يۈرۈش قىلىپ، شىڭسۇ
كۆلىگە بارغان. ئۇ يەردىن يەنە غەرب-
كە مېڭىپ، خۇاڭخې دەرياسىنىڭ
مەنبەسىگە بارغان. زاڭزۇلاردىن
چۈشىنچىنزاڭبۇ بىلەن لەنمۇجەن
ئۆلچەش- سىزىشقا قاتناشقان شىزاڭ
خەرىتىسى 1719- يىلى نەشر قى-
لىنغان مەملىكىتىمىزنىڭ چوڭ
خەرىتىسىگە كىرگۈزۈلگەن، ئۇنىڭدا
جۇمۇلاڭما چوققىسى دېگەن ئىسىم
بار ئىدى، شۇنىدىن ئېتىبارەن
جۇمۇلاڭما چوققىسى خەرىتىگە
كىرگۈزۈلۈشكە باشلىغان.

غان ئەمەلىي ماتېرىياللارنى سىستې-
مىلىق تەتقىق قىلىش، جۇڭگو قەدىمى-
كى زامان جەمئىيىتىنىڭ تارىخىنى
تەتقىق قىلىشتىن ئىبارەت. بۇ تەت-
قىقات يۇرتى بېيجىڭ تەتقىقات مەھ-
كىمىسى تارىخشۇناسلىق تەتقىقات
يۇرتى ۋە مەركىزىي تەتقىقات مەھكە-
مىسى تارىخ - تىل تەتقىقات يۇرت-
لىرى ئاساسىدا 1950- يىل 8- ئاي-
نىڭ 1- كۈنى قۇرۇلغان. 1977- يىلى
جۇڭگو ئىجتىمائىي پەنلەر ئاكادېمى-
يىسى قۇرۇلغانغا قەدەر جۇڭگو پەن-
لەر ئاكادېمىيىسىنىڭ باشقۇرۇشىدا
بولۇپ كەلگەن. ھازىرنۇ جۇڭگو ئىجتى-
مائىي پەنلەر ئاكادېمىيىسى قارىمى-
قىدىكى تەتقىقات يۇرتلىرىنىڭ بىرى.
ئۇنىڭ قارىمىقىدائىپتىدائىي جەمئىيەت
ئارخېئولوگىيە تەتقىقات بۆلۈمى،
شاڭ - جۇ سۇلالىلىرى ئارخېئولوگىيە
تەتقىقات بۆلۈمى، خەن - تاڭ سۇلا-
لىلىرى ئارخېئولوگىيە تەتقىقات بۆ-
لۈمى، ماتېرىيال بۆلۈمى قاتارلىق
بىر قانچە كەسپىي ئورگان بار.

ئېتىبارىنى قوزغىدى. مەسىلەن، پېي-
لىنگاڭ خارابىسى (خۇنەن ئۆلكىسىنىڭ
شېنچېڭ ناھىيىسىدە)، بەنپو خارابى-
سى (شەنشى ئۆلكىسىدە) قاتارلىق
چوڭ تىپتىكى 20 نەچچە خارابىنى
ئۇقتىلىق قېزىپ، ئېلىمىزنىڭ دالا

لارنى نەشر قىلغاندىن سىرت، «يېڭى
جۇڭگو ئارخېئولوگىيە نەتىجىلىرى»،
«يېڭى جۇڭگو ئارخېئولوگىيە قېزىل-
مىلىرى ۋە تەتقىقاتى» قاتارلىق ئون
خىلدىن ئارتۇق توپلامنىمۇ نەشر قىلدى.

توختى تۇراخۇن

بىنا بار، بۇ، ۋېنگرىيىدىكى مەشھۇر
كارل ماركس ئىقتىساد داشۆسى. بۇ
مەكتەپ ئازادلىقتىن كېيىنكى 40 يىل
مابەينىدە 40 مىڭدىن ئارتۇق ئوقۇغۇ-
چى تەربىيىلىدى. ھازىر ھۆكۈمەت تار-
ماقلىرىدا ئىقتىسادىي خىزمەت ئىشلە-
ۋاتقان رەھبەرلەرنىڭ 90 پىرسەنتى مۇشۇ
داشۆنى پۈتتۈرگەن.

ھازىر بۇ داشۆدە 22 مىڭدىن ئار-
تۇق ئوقۇغۇچى بار. ئۇلار بۇ داشۆ
قارىمىقىدىكى ھەممىباپ ئىقتىساد شۆ-
يۈەنى، سانائەت ئىقتىسادىي شۆيۈەنى
ۋە سودا ئىقتىسادىي شۆيۈەنلىرىدە ئو-
قۇيدۇ. بۇ مەكتەپ ئىقتىسادىي نەزە-
رىيە خادىملىرىنى يېتىشتۈرۈش بىلەن
بىللە، يېزا ئىگىلىكى، سانائەت، سو-
دا، تاشقى سودا، قاتناش - ترانسپورت
قاتارلىق ئىقتىسادىي تارماقلاردا ئە-
مەلىي ئىشلارنى قىلىدىغان خىزمەت-
چىلەر، ئىقتىساد ئىلمىي ئوقۇتقۇچى-
لىرى ۋە دىپلوماتلارنى يېتىشتۈرىدۇ.

بۇ داشۆنىڭ مەكتەپ باشقۇرۇش
فاڭجېنى ماركسىزم - لېنىنىزمنى
ئەتراپلىق چۈشىنىدىغان مۇتەخەسس-
لەرنى يېتىشتۈرۈشتىن ئىبارەت. ئوقۇ-
غۇچىلارنىڭ نەزەر دائىرىسىنى كېڭەي-
تىپ، ھەر خىل سېلىشتۇرما ئارقىلىق
ماركسىزم - لېنىنىزمغا بولغان چۈ-
شەنچىسىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش ئۈچۈن،
بۇ مەكتەپتە سوتسىيالىستىك ئىقتىساد
نەزەرىيىسىدىن دەرس ئۆتۈلگەنىدىن
باشقا، كاپىتالىستىك ئىقتىساد نە-
زەرىيىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان دۇنيادى-
كى ئاساسلىق ئىقتىساد ئىلمىي ئېقىملىرى
سىستېمىلىق تونۇشتۇرۇلىدۇ. مەكتەپ
تەشكىللىگەن مۇھاكىمە كۇلۇبى ئو-
قۇتقۇچى - ئوقۇغۇچىلار ئۆزلىرىنىڭ
شەخسىي كۆز قاراشلىرىنى بايان قى-
لىدىغان، ئىلمىي مۇنازىرە ئېلىپ با-
رىدىغان، دىسسېرتاتسىيە ياقلايدىغان ۋە
ئۆتۈق قابىلىيىتىنى يېتىشتۈرىدىغان
سورۇن. ئوقۇتۇشتا نەزەرىيە بىلەن

خىزمەتتە دۇچ كەلگەن مەسىلىلەرنى
ھەل قىلىشىپ بېرىدۇ.

بۇ داشۆدە يۇقىرى سەۋىيىلىك ئو-
قۇتقۇچىلار قوشۇنى بار. ئوقۇتقۇچى-
لار دەرس ئۆتكەنىدىن باشقا، پەن-
تەتقىقات ئىشلىرى بىلەنمۇ شۇغۇللى-
نىدۇ. مەكتەپ ئىچىدە ئۈچ تەتقىقات
ئورنى بار. نۇرغۇن ئوقۇتقۇچىلار پەن-
لەر ئاكادېمىيىسىنىڭ ئىقتىسادىي تەتقى-
قات ئورنى ۋە دۇنيا ئىقتىسادىي تەت-
قىقات ئورنىدا قوشۇمچە ۋەزىپە ئۆ-
تەيدۇ. مەكتەپ مۇدىرى مەكتەپنىڭ تە-
رەققىيات نىشانىسى ئۈستىدە توختال-
غاندا، مەكتەپنىڭ تىرىشىش نىشانىسى
نەزەرىيىنىڭ ئەمەلىيەت بىلەن بولغان
مۇناسىۋىتىنى يەنىمۇ قويۇقلاشتۇرۇپ،
ئوقۇغۇچىلارنىڭ مۇستەقىل ئىقتىسادىي
تەدبىر قوللىنالايدىغان ئىقتىدارىنى
ئۆستۈرۈش ئىمكانىيىتىنى ئېيتتى. ئۇ
مۇنداق دېدى: شۇڭا، ئاساسىي نەزە-
رىيىگە ئائىت دەرسلەر كۈچەيتىلىش
بىلەن بىللە، ئەمەلىي قوللىنىلىدىغان
بىلىملەر كۆپرەك ئۆتۈلىدۇ؛ يەنە بىر
تەرەپتىن، ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئۆز ئالا-
ھىدىلىكىگە ئاساسەن، كەسپىي تەرەق-
قىيات يۆنىلىشىنى تېخىمۇ تەشەببۇس-
كارلىق بىلەن جانلىق تاللىۋېلىشى ئۈ-
چۈن، ئۇلارغا ئۆزلۈكىدىن تەربىيىلىنىش
پۇرسىتى يارىتىپ بېرىلىدۇ.

ئىمىن توختى تەرجىمىسى

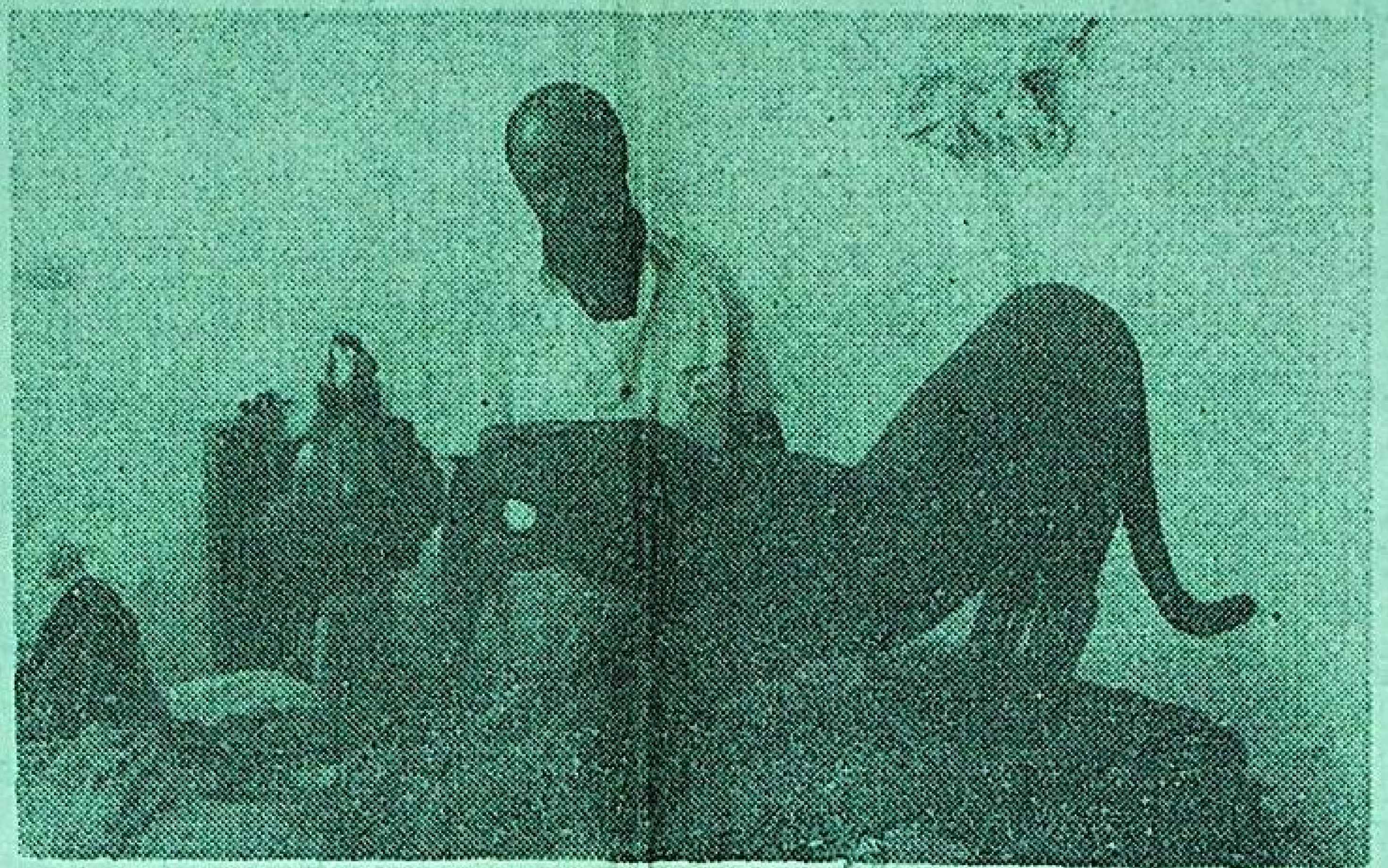

لىياۋلۇ ئافرىقا بويىچە مەشھۇر تەسۋىرىي سەنئەتكار، شۇنداقلا دۇنيا بو-
يىچە ئېتىراپ قىلىنغان مىس ئويمىچىلىق ئۇستازى. ئافرىقا مىس ئويمىچىلىقى-
نىڭ مەركىزى — كىنشاسا شەھىرىدىكى «ئىنقىلاب قالقىنى»، «تەزدىيە» قاتار-
لىق مەشھۇر مىس ئويمىلىرى ئۇنىڭ قولىدىن چىققان.

(شىنخۇاشې فوتوسى)

قۇشلار خاتىرە مۇنارى

ئۇنىڭدىن - بۇنىڭدىن

قۇشلار ئىنسان-
لارنىڭ ياخشى دوس-
تى، ئۇلار تەبىئەت-
نىڭ ئېكولوگىيە-
لىك تەڭپۇڭ-
لۇقىنى ساقلاشتا ئىنتايىن مۇھىم
رول ئوينايدۇ. بىر سېغىزخان بىر يىل-
دا 15 مىڭ قارىغاي قۇرۇتىنى يەپ،
بىر - ئىككى مو قارىغايلىقنى مۇھاپى-
زەت قىلىدۇ؛ بىر مۈشۈك ياپىلاق بىر
يىلدا 1000 دىن ئارتۇق چاشقان يەي-
دۇ، بۇ، بىر تونىنا ئاشلىق ساقلاپ قالغان
بىلەن باراۋەر؛ بىر تۆمۈر تۇمشۇق بىر
يازدا بەش - ئالتە مو ئورمانلىقتىكى
زىيانداش ھاشاراتلارنى يوقىتىدۇ.
بەزى قۇشلار ئالاھىدە ئەھۋالدا ئىنسانلار ئۈچۈن ئۇلۇغ تۆھپە يارىتىدۇ.
شۇڭا ئىنسانلار ئۇلارغا ئاتاپ ھەر خىل
خاتىرە مۇنارلىرى ئورناتقان.

ئامېرىكىنىڭ بوستون شەھىرىدە
قۇشقاچ خاتىرە مۇنارى بار. ئۇ ئىنتايىن چىرايلىق بولۇپ، ھەيۋەت بىلەن

قەد كۆتۈرۈپ تۇرىدۇ. ئېيتىشلارغا قا-
رىغاندا، 1860 - يىلدىن ئىلگىرى، ئا-
مېرىكىدا قۇشقاچ ئاز بولۇپ،
زىيانداش ھاشاراتلار زىرائەتلەر-
نى دائىم نابۇت قىلىۋېتىدىكەن. كې-
يىن بوستونلۇقلار پرۇسسىيە پادىشاھى
پېتىر توغرىسىدا بىر ھېكايە
ئاڭلاپ قاپتۇ: پېتىر ئالۇچىغا بەك
ئامراق ئىكەن، ھەر يىلى ئالۇچا پىش-
قاندا، قۇشقاچ چوقۇۋېتەكەن نۇرغۇن
ئالۇچىنى كۆرۈپ ئىنتايىن غەزەپلىنى-
دىكەن. بىر قېتىم ئۇ، كىم بىر
قۇشقاچ ئۆلتۈرسە مۇكاپاتلايدىغانلىقى
توغرىسىدا بۇيرۇق چۈشۈرۈپتۇ ۋە
قۇشقاچ ئۆلۈپ تۈگىسە، ئالۇچا نازا
ئوخشايدۇ، دەپ ئويلاپتۇ. بىراق ئىش
ئۇنىڭ ئويىنىڭ ئەكسىچە بوپتۇ، قۇش-
قاچ كۆپلەپ يوقىتىلغاندىن كېيىن، ئا-
لۇچا ئوخشىماق تۇگۇل، يوپۇرماقلىرىنىمۇ قۇرۇت يەپ قويماپتۇ. ئەمەلى-

يەتتە، قۇشقاچ ئالۇچىنى ئەمەس، ئۇ-
نىڭ ئىچىدىكى قۇرۇتنى چوقۇپ يەي-
دىكەن. بوستونلۇقلار بۇ ئىشتىن چوڭ-
قۇر تەسىرلىنىپ، ياۋروپادىن نۇرغۇن
قۇشقاچ كىرگۈزۈپتۇ. شۇنىڭدىن كې-
يىن زىيانداش ھاشاراتلار ئازىيىپ.
يېزا ئىگىلىكىدىن ياخشى ھوسۇل ئال-
غانىكەن. بوستون شەھىرىدىكى بۇ خا-
تىرە مۇنارى كىشىلەرنىڭ قۇشقاچلارنىڭ
تۆھپىسىگە تەشەككۈر بىلدۈرۈشى يۈ-
زىسىدىن ئورنىتىلغانىكەن.

بىر يىلى، غەربىي ئامېرىكىدىكى
يۇتا شتاتىدا چېكەتكە ئاپىتى
بولۇپ، شۇ جايدىكى ئاھالىلەرگە ئې-
غىر زىيان سالدۇ. كېيىن، دېڭىز بو-
يىدىن توپ - توپ دېڭىز قاغىچىلىرى
ئۇچۇپ كېلىپ، چېكەتكىلەرنى يەپ
تۈگىتىپتۇ. شۇنىڭ بىلەن يەرلىك ئا-
ھالە بۇ دېڭىز قاغىچىلىرىغا ئاتاپ
دېڭىز قاغىچى خاتىرە مۇنارىسى

ئورناتقانىكەن. فرانسىيىنىڭ پارىژ
شەھىرىدە كەپتەر خاتىرە مۇنارى
قەد كۆتۈرۈپ تۇرىدۇ. بۇنى كىشىلەر
كەپتەرنىڭ شاپائىتىگە تەشەككۈر بىل-
دۈرۈش ئۈچۈن ياسىغان. 1942- يىلى
فرانسىيىنىڭ بىر سودا پاراخوتى دې-
ڭىز ھادىسىگە ئۇچراپ، سىرت بىلەن
بولغان ئالاقىسى پۈتۈنلەي ئۈزۈلۈپ
قېلىپ، پاراخوتتىكىلەرنىڭ ھاياتى
خەۋپ ئاستىدا قاپتۇ. پاراخوتتىكى
بىرەيلەننىڭ بىر كەپتىرى بار ئىكەن.
ئۇ ئۆزلىرىنىڭ ھادىسىگە ئۇچرىغانلى-
قىنى يېزىپ، خەتنى كەپتەرگە باغلاپ
ئۇنى قويۇپ بېرىپتۇ. نەتىجىدە، پارا-
خوتتىكىلەر خەۋپتىن قۇتۇلۇپتۇ.

قۇشلارنى ئاسراش ئۈچۈن، 1930-
يىلى دالىيەندە جۇڭگو قۇشلار ئىلمىي
جەمئىيىتى قۇرۇلدى. 1982 - يىلى
گۇاڭدۇڭ ئۆلكىسى ھەر يىلى 20-مارت-
نى قۇشلارنى ئاسراش بايرىمى قىلىپ
بەلگىلىدى.

ئەخمەتجان بائىزى تەرجىمىسى

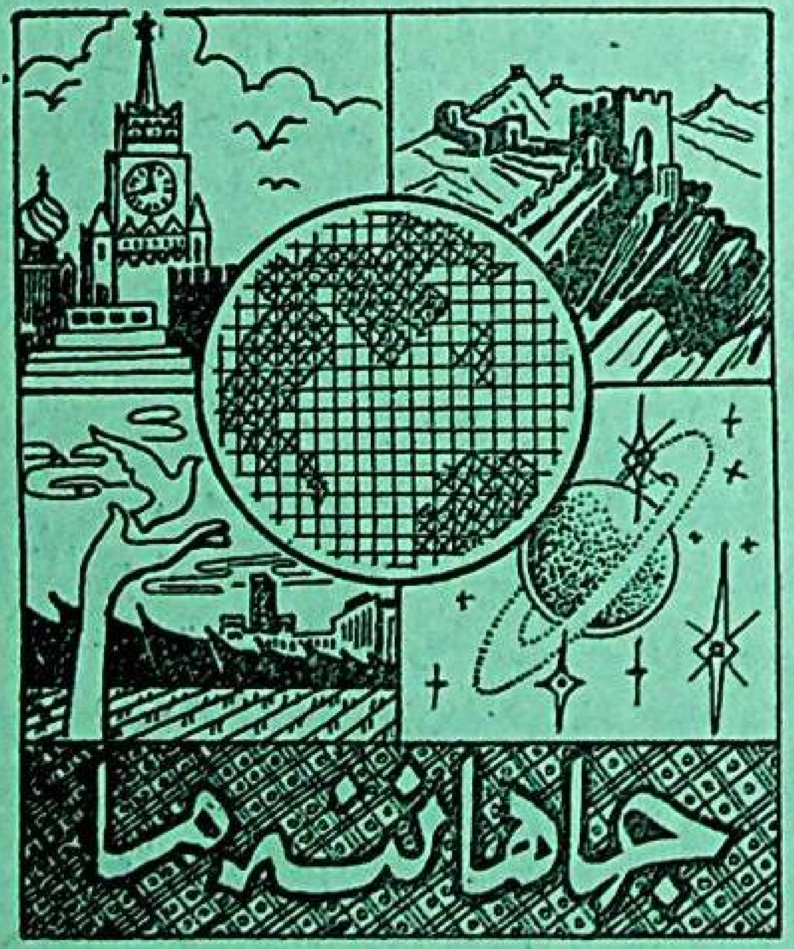

201 - سان

جاۋزىياڭ كادار بىلەن كىچىك دائىرىدە سۆھبەتلەشتى

شىنخۇاشې، بۇداپېشت، 15 - ئىيۇن تېلېگراممىسى. ج ك پ مەركىزىي كومىتېتىنىڭ مۇۋەققەت باش شۇجىسى، گوۋۇيۈەن زۇڭلىسى جاۋزىياڭ بۈگۈن چۈشتىن كېيىن بۇداپېشتتا ۋېنگرىيە سوتسىيالىستىك ئىشچىلار پارتىيىسىنىڭ باش شۇجىسى يانوش كادار بىلەن كىچىك دائىرىدە سۆھبەتلەشتى.

جاۋزىياڭ سۆھبەتتە مۇنداق دېدى: ۋېنگرىيىنىڭ قۇرۇلۇشى ئوبدان ئېلىپ بېرىلىپ، كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلۈپتۇ، ئىسلاھاتتا قولغا كەلتۈرۈلگەن مۇۋەپپەقىيەتلەر ۋە دۇچ كەلگەن مەسىلىلەر جۇڭگونىڭ ئەينەك قىلىشىغا ئەرزىيدۇ.

سۆھبەت باشلانغاندا، جاۋزىياڭ ئالدى بىلەن كادارغا ج ك پ مەركىزىي مەسلىھەتچىلەر كومىتېتىنىڭ مۇدىرى دېڭ شياۋپىڭنىڭ سالىمىنى يەتكۈزدى ھەمدە جۇڭگودا يېقىندا نەشر قىلىنغان كادارنىڭ ماقالىلىرىدىن تاللانمىلار — «ۋېنگرىيىنىڭ سوتسىيالىستىك قۇرۇلۇشى توغرىسىدا» نىڭ خەنزۇ تىلىغا تەرجىمە قىلىنغان نۇسخىسىنى تەقدىم قىلدى.

جاۋزىياڭ ۋېنگرىيىنىڭ سوتسىيالىستىك قۇرۇلۇش ئىشلىرىدا ئېرىشكەن مۇۋەپپەقىيەتلىرى ۋە تۈزۈلمە ئىسلاھاتى ئېلىپ بېرىش جەھەتتىكى تەجرىبىلىرىگە يۈكسەك باھا بەردى. ئۇ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: يولداش كادار باشچىلىقىدىكى ۋېنگرىيە سوتسىيالىستىك ئىشچىلار پارتىيىسى تارىخىي ساۋاقلارنى توغرا يەكۈنلىدى، ئۆز دۆلىتىنىڭ ئەھۋالىغا ئۇيغۇن كېلىدىغان سوتسىيالىزم قۇرۇش يولىنى تاپتى.

جاۋزىياڭ جۇڭگو - ۋېنگرىيە مۇناسىۋىتى ئۈستىدە توختالغاندا، جۇڭگو ۋېنگرىيىنىڭ ئۆز دۆلىتىنىڭ ئەھۋالىغا ئاساسەن تۈزگەن ئىچكى - تاشقى سىياسىتىگە تولۇق ھۆرمەت قىلىدىغانلىقىنى تەكىتلىدى. ئۇ بۇنىڭ جۇڭگونىڭ ۋېنگرىيە بىلەن، شۇنداقلا شەرقىي ياۋروپادىكى سوتسىيالىستىك دۆلەتلەر بىلەن مۇناسىۋەتنى بىر تەرەپ قىلىشتىكى چىقىش نۇقتىسى ئىكەنلىكىنى تەكىتلىدى.

~~~~~~~~~~

رېگان «ئىككى نۆل لايىھە» نى ياقلىدى

شىنخۇاشې، ۋاشىنگتون، 15-ئىيۇن تېلېگراممىسى. ئامېرىكا زۇڭتۇڭى رېگان مۇشۇ ئاينىڭ 15-كۈنى كەچتە ۋاشىنگتوندا پۈتۈن مەملىكەتكە تېلېۋىزىيە نۇتقى سۆزلەپ، «ئىككى نۆل لايىھە»نى ياقلايدىغانلىقىنى بىلدۈردى. ئۇ مۇنداق دېدى: «ئوتتۇرا يىراق مۇساپىلىك باشقۇرۇلىدىغان بومبىلارنى كۆپلەپ ئازايتىش بىلەن بىللە، «ئامېرىكا ئىتتىپاقداش دۆلەتلەرنىڭ قوللىشى ئاستىدا، يەنە سوۋېت ئىتتىپاقىغا يەر شارى مىقياسىدا ئامېرىكىلە سوۋېتنىڭ قۇرۇقلۇقتىن بازا قىلغان يارلىق ئوتتۇرا قىسقا مۇسا-... ئىتتىپاقى قىلىدۇ». ئۇ مۇنۇلارنى تەكىتلىدى: ئامېرىكىنىڭ «قولتۇقتا رولىنى جارى قىلدۇرۇشى ئىنتايىن مۇھىم، بۇ مەنپەئەتىمىزنى قوغداشنى مەقسەت قىلىدۇ، شۇنداقلا بىزنىڭ بۇ رايوندىكى دوستلىرىمىزنىڭ ئۆز مەنپەئەتىنى قوغدىشىغا ياردەم بېرىشنى مەقسەت قىلىدۇ».

~~~~~~~~~~

چىلى زۇڭتۇڭى تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ۋۇ شۆچيەن بىلەن كۆرۈشتى

شىنخۇاشې، سانتىياگو، 15- ئىيۇن تېلېگراممىسى. چىلى زۇڭتۇڭى ئوگۇستو پىنوچېت بۈگۈن چۈشتە رامونېيدا سارىيىدا جۇڭگونىڭ دۆلەت ئىشلىرى كومىسسارى ھەم تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ۋۇ شۆچيەن بىلەن كۆرۈشتى ھەم چۈشلۈك زىياپەت ئۆتكۈزۈپ ئۇنى كۈتۈۋالدى. مېھمانلار بىلەن ساھىبخانا ئىككى تەرەپ مۇناسىۋىتى ۋە ئورتاق كۆڭۈل بولىدىغان مەسىلىلەر ئۈستىدە پىكىر ئالماشتۇردى.

پىنوچېت زۇڭتۇڭ ئالدى بىلەن تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ۋۇ شۆچيەننىڭ چىلىدا زىيارەتتە بولىۋاتقانلىقىنى قىزغىن قارشى ئالىدىغانلىقىنى بىلدۈردى. ئۇ مۇنداق دېدى: چىلى جۇڭگو بىلەن بولغان سودا ئالاقىسىنى يەنىمۇ كۈچەيتىدۇ، كىچىك تىپتىكى ئېلېكتر ئىستانسىلىرى ئۇسكۇنىلىرىنى ئىمپورت قىلىش ئارقىلىق ئىككى تەرەپ سودىسىنى تەڭپۇڭلاشتۇرىدۇ. ئۇ جۇڭگونىڭ چوڭ ھەمكار ئورمانلىقىدا يۈز بەرگەن ئوت ئاپىتىگە ھېسداشلىق قىلىدىغانلىقىنى ۋە ئۇنىڭغا كۆڭۈل بۆلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى ھەمدە جۇڭگونىڭ تېخنىكا ئۆگىنىش ئۈچۈن يىگىنە بىلەن داۋالايدىغان دوختۇرلارنى چىلىگە ئەۋەتىشىنى ئۈمىد قىلدى.

تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ۋۇ شۆچيەن پىنوچېت زۇڭتۇڭغا رەئىس لى شيەننيەننىڭ سالىمىنى يەتكۈزدى. تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ۋۇ شۆچيەن جۇڭگو بىلەن چىلىنىڭ ئىككى تەرەپ مۇناسىۋىتىنى، بولۇپمۇ سودا ۋە مەدەنىيەت جەھەتلەردىكى ئالماشتۇرۇش ۋە ھەمكارلىقنى كۈچەيتىشنى ئۈمىد قىلدى.

~~~~~~~~~~

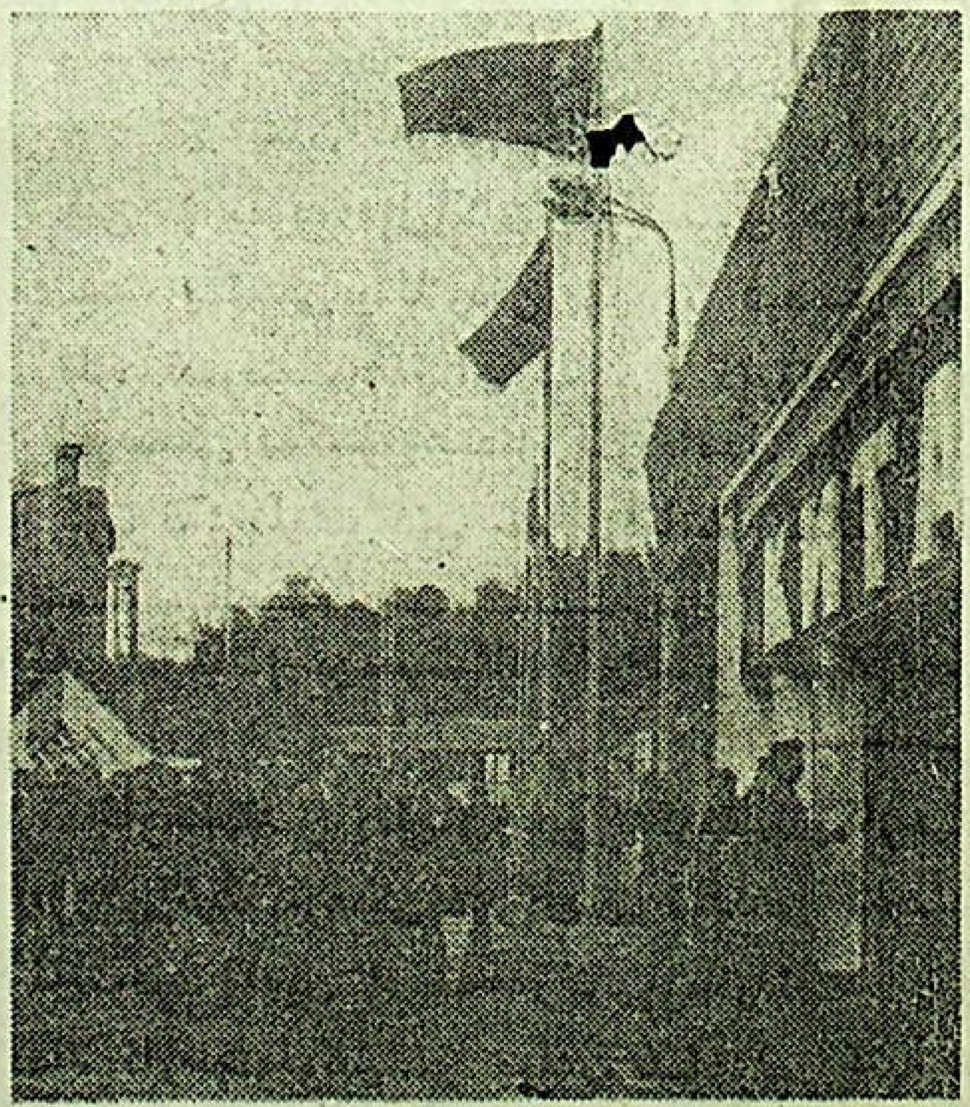

2 - نۆۋەتلىك خەلقئارا بىناكارلىق ماتېرىياللىرى ۋە بىنالار قۇرۇلمىسىدىكى گۈزەل سەنئەت كۆرگەزمىسى 5 - ئاينىڭ 27-كۈنى موسكۋادىكى سوكولنىكى كۆرگەزمە مەركىزىدە ئېچىلدى. كۆرگەزمىگە جۇڭگو، پولشا، دېموكراتىك گېرمانىيە، ئامېرىكا، ئىتتىپاق گېرمانىيىسى، ئىتالىيە قاتارلىق 23 دۆلەتتىن 400 دىن ئارتۇق شىركەت ۋە كارخانا قاتناشتى.

سۈرەتتە: سوۋېت ئېكسكۇرسىيىچىلىرى جۇڭگو بۆلۈمىگە كىرمەكتە.

(شىنخۇاشې)

~~~~~~~~~~

ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسىنىڭ ئەزالىرى ئامېرىكا قوشۇنلىرىنىڭ كۇۋەيتنىڭ نېفىت پاراخوتلىرىنى قوغدىشىغا قارشى چىقتى

شىنخۇاشې، ۋاشىنگتون، 14 - ئىيۇن تېلېگراممىسى. ئامېرىكا كېڭەش ... كىنىڭ كۇۋەيتنىڭ نېفىت پاراخوتلىرىنى قوغداش پىلانى دېمىران بىلەن ... رىكىنىڭ دۆلەت بايرىقىنى ئېسقان كۇۋەيتنىڭ نېفىت پاراخوتلىرىنى قوغ-...

△ فرانسىيىدە بىر قانچە ئونمىڭ كىشى مۇشۇ ئاينىڭ 14 - كۈنى پارىژدا نامايىش قىلىپ، تىنچلىقنى ۋە يادرو ھەربىي تەييارلىقلارنى قىسقارتىشنى تەلەپ قىلدى.

بۇ قېتىمقى نامايىشنى «100 كىشىنىڭ مۇراجىئەتنامىسى» تەشكىللىتى قوزغىغان. نامايىشچىلار «تىنچلىقنى سۆيىمەن» دەپ يېزىلغان لېنتىلارنى بەدىنىگە ئوراپ، ھەربىي تەييارلىقلارنى قىسقارتىش تەلەپ قىلىنغان لوزۇنكىلارنى كۆتۈرۈپ، پارىژنىڭ كوچىلىرىدا 25 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتا «تىنىچلىق زەنجىرى»نى ھاسىل قىلدى.

بۇ قېتىمقى پائالىيەتكە 30 نەچچە دۆلەتتىن كەلگەن تىنچلىق ھەرىكىتى ۋەكىللىرى، ئۆمەكلىرى، فرانسىيە كوممۇنىستىك پارتىيىسى ۋە فرانسىيە باش ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ بەزى رەھبەرلىرى ھەم بىر قىسىم ئارتىسلار ۋە ئالىملار قاتناشتى.

△ شەرقىي جەنۇبىي ئاسىيا دۆلەتلىرى ئىتتىپاقىدىكى ئالتە دۆلەتنىڭ تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىرى مۇشۇ ئاينىڭ 14 - كۈنى سىنگاپوردا قوشما باياناتنى ئېلان قىلىپ، ۋيېتنامدىن زورۇر تەدبىر قوللىنىپ، ۋيېتناملىقلارنىڭ پاراخوت بىلەن شەرقىي جەنۇبىي ئاسىيا دۆلەتلىرى ئىتتىپاقىدىكى دۆلەتلەرگە قېچىشنى توسۇشنى تەلەپ قىلدى.

مىنىستىرلار باياناتتا ۋيېتنام، لائوس ۋە كامبودژا مۇساپىرلىرىنىڭ شەرقىي جەنۇبىي ئاسىيا دۆلەتلىرى ئىتتىپاقىدىكى دۆلەتلەرگە داۋاملىق ئېقىپ كىرىشىگە جىددىي كۆڭۈل بۆلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى. ئۇلار مۇنداق دېيىشتى: بۇ ھىندىچىنى مۇساپىرلىرى شەرقىي جەنۇبىي ئاسىيا دۆ-...

لار پارتىيىسى مۇشۇ ئاينىڭ 14- كۈنى بوننىدا پەۋقۇلئاددە پارتىيە ۋەكىللىرى يىغىنى ئۆتكۈزۈپ، بۇ پارتىيىنىڭ ئىتتىپاق پارلامېنتىدىكى ئۆمىكىنىڭ رەئىسى فوگېرنى بۇلانتنىڭ ئورنىغا پارتىيىنىڭ رەئىسلىكىگە سايلىدى، بۇلانت پارتىيىنىڭ پەخرى رەئىسلىكىگە سايلاندى.

بۇلانت ئۆتكەن يىل 8 - ئايدا چاقىرىلغان سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسىنىڭ 31 - قۇرۇلتىيىدا پارتىيىنىڭ رەئىسلىكىگە سايلانغان بولۇپ، 1988 - يىلغىچە ۋەزىپە ئۆتىشى كېرەك ئىدى.

فوگېر بۇ يىل 61 ياش، 1972-يىلدىن بۇيان سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسى ھەيئەت رىياسىتىنىڭ ئەزاسى بولۇپ كەلگەن، 1983 - يىلى سوتسىيال دېموكراتلار پارتىيىسىنىڭ زۇڭلى نامزاتى بولغان.

△ ئىراننىڭ پارلامېنت باشلىقى راپسانجانى مۇشۇ ئاينىڭ 14 - كۈنى كۆپ ئاۋازنىڭ قوشۇلۇشى بىلەن يەنە بىر قېتىم پارلامېنت باشلىقلىقىغا سايلاندى.

ئىران پارلامېنتىنىڭ ئەزالىرى ھەر يىلى پارلامېنت باشلىقى بىلەن مۇئاۋىن پارلامېنت باشلىقلىرىنى سايلايدۇ.

ئىران پەھلىۋى ھاكىمىيىتى ئاغدۇرۇلغان، ئىسلام جۇمھۇرىيىتى بەرپا قىلىنغاندىن بۇيان، راپسانجانى ئۇدا سەككىز يىل پارلامېنت باشلىقلىقىغا سايلاندى.

△ چەت ئەل رادىئولىرىنىڭ ئومان ئاخبارات ئاگېنتلىقىنىڭ خەۋىرىدىن نەقىل كەلتۈرۈپ خەۋەر قىلىشىچە، ئومان دۆلەت مۇداپىئە مىنىستىرلىكى بايانات ئېلان قىلىپ مۇنداق دېگەن: ئومان ھاۋا ئارمىيىسىنىڭ مۇئاۋىن قوماندانى مۇھەممەت بىنى مۇبارەك ئامرى مۇشۇ ئاينىڭ 18- كۈنى مۇزاندىن يېرىم ئارىلىنىڭ شىما-...

قوللىشى ئاستىدا، يەنە سوۋېت ئىتتىپاقىغا يەر شارى مىقياسىدا ئامېرىكا، سوۋېتنىڭ قورۇقلۇقىنى بازا قىلغان بارلىق ئوتتۇرا قىسقا مۇساپىلىك باشقۇرۇلىدىغان بومبىلىرىنى يوقىتىش توغرىسىدا رەسمىي تەكلىپ بېرىدۇ.»

رېگان بۇ قېتىمقى سۆزىدە يەنە ئامېرىكىنىڭ قولتۇققا قاراتقان سىياسىتى ھەققىدە توختالدى. يېقىندا ئامېرىكا دۆلەت مەجلىسىنىڭ بەزى ئەزالىرى ئامېرىكىنىڭ قولتۇقتا كۇۋەيتنىڭ نېفىت پاراخوتىنى قوغدىشىغا ئاشكارا قارشى تۇردى، رېگان تېلېۋىزىيە نۇتقىدا ئۆزى چىقارغان بۇ قارارىدا چىڭ تۇردى. ئۇ مۇنداق دېدى: «بىز بۇنداق قىلمىساق، سوۋېت

قوغدىشىغا قارشى چىقتى

شىنخۇاشې، ۋاشىنگتون، 14 - ئىيۇن تېلېگراممىسى. ئامېرىكا كېڭەش پالاتاسى دىپلوماتىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى فېر بۈگۈن قولتۇق ۋەزىيىتى توغرىسىدا «نيۇ - يورك ۋاقتى» گېزىتىدە ماقالە ئېلان قىلىپ مۇنداق دېدى: ئامېرىكا ھۆكۈمىتى قولتۇقتا ئىران بىلەن توقۇنۇش پەيدا قىلىدىغان ھەرىكەت قوللانماي، بەلكى ئىران - ئىراق ئوتتۇرىسىدىكى ئۇرۇشنى ئاخىرلاشتۇرۇش ئۈچۈن كۈچ چىقىرىشى كېرەك.

كېڭەش پالاتاسىنىڭ دېموكراتلار پارتىيىسىدىن بولغان بۇ ئەزاسى ئاگاھلاندۇرۇپ مۇنداق دېدى: ئامېرىكىنىڭ كۇۋەيتنىڭ نېفىت پاراخوتلىرىنى قوغداش پىلانى «ئىران بىلەن بولىدىغان ئاپەت خاراكتېرلىك يوشۇرۇن توقۇنۇشنى كەلتۈرۈپ چىقىرىشى مۇمكىن. چۈنكى «ئىران ئىراقنىڭ ئىتتىپاقداشلىرىغا بېرىلىدىغان ياردەمنى ئىغۋاگەرچىلىك ھەرىكەت دەپ قارايدۇ.»

كېڭەش پالاتاسى ھەربىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ رەئىسى نائىپ بۈگۈن ئامېرىكا مەملىكەتلىك رادىئو شىركىتى تېلېۋىزىيە ئىستانسىسى مۇخبىرىنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلغاندىمۇ تەنقىد قىلىپ مۇنداق دېدى: رېگان ھۆكۈمىتىنىڭ پارس قولتۇقىدا ئامېرىكىنىڭ دۆلەت بايرىقىنى ئاسقان كۇۋەيتنىڭ نېفىت پاراخوتلىرىنى قوغداشنى قارار قىلىشى «خاتا»، چۈنكى ئامېرىكا دېڭىز ئارمىيىسىنىڭ كۇۋەيتنىڭ نېفىت پاراخوتلىرىنى قوغدىشى ئامېرىكىنىڭ «روشەن ھالدا ئىراق تەرەپكە يان باسقان»لىقىنى كۆرسىتىدۇ.

لىدىغانلىقىنى بىلدۈردى. ئۇلار مۇنداق دېيىشتى: بۇ ھىندىدىچىنى مۇساپىرلىرى شەرقىي جەنۇبىي ئاسىيا دۆلەتلىرى ئىتتىپاقىدىكى دۆلەتلەرگە، بولۇپمۇ تايلاند ۋە مالايسىياغا جىددىي ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي، سىياسىي ۋە خەۋپسىزلىك مەسىلىلىرىنى كەلتۈردى.

△ گېرمانىيە سوتسىيال دېموكراتى-

مۇئاۋىن قوماندانى مۇھەممەت بىنى مۇبارەك ئامرى مۇشۇ ئاينىڭ 18- كۈنى مۇزاندىن يېرىم ئارىلىنىڭ شىمالىدا ئۆزى چۈشكەن ترانسپورت ئايروپىلانى پاچاقلىنىپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن قازا تاپتى، ئامرى بىلەن بىللە ئىككى ھەربىي ئەمەلدارمۇ قازا تاپتى.

(شىنخۇاشې)

سوۋېت ئىتتىپاقى تاشقى سودا مىنىستىرلىكىنىڭ سابىق مۇئاۋىن مىنىستىرى سوشكوۋ پارا يېگەنلىكى ئۈچۈن قاماققا ھۆكۈم قىلىندى

شىنخۇاشې، موسكۋا، 15 - ئىيۇن تېلېگراممىسى. سوۋېت ئىتتىپاقى تاشقى سودا مىنىستىرلىكىنىڭ سابىق مۇئاۋىن مىنىستىرى سوشكوۋ ۋە ئۇنىڭ ئايالى سوشكوۋا پارا يېگەنلىكى ئۈچۈن، بۈگۈن سوۋېت ئىتتىپاقى ئالىي سوت مەھكىمىسى تەرىپىدىن ئايرىم-ئايرىم ھالدا 13يىللىق ۋە 11يىللىق قاماققا ھۆكۈم قىلىندى، ئۇلارنىڭ مال - مۈلكى مۇسادىرە قىلىندى.

ت ئا س سنىڭ خەۋىرىگە قارىغاندا، سوشكوۋ خىزمەت قىلغان مەزگىلدە، خىزمەت ھوقۇقىدىن قالايمىقان پايدىلىنىپ، چەت ئەل شىركەتلىرىدىن 127مىڭ رۇبلى پارا يېگەن. ئۇنىڭ ئايالى دۆلەت پەن- تېخنىكا كومىتېتىنىڭ مەسئۇلى بولغان مەزگىلدە، «ئىككى تەرەپنىڭ پەن - تېخنىكا ھەم ئىقتىسادىي ھەمكارلىق مەسىلىسىدە بەزى چەت ئەل شىركەتلىرىگە ئېتىبار بەرگەنلىكى ۋە ئۇلارنىڭ سوۋېت ئىتتىپاقى بازارلىرىغا كىرىشىگە ياردەم بەرگەنلىكى» تۈپەيلىدىن جەمئىي 39 مىڭ 200 رۇبلى پارا يېگەن.

سوشكوۋنىڭ سابىق ياردەمچىسى كوزمېنېنكو 27مىڭ رۇبلى پارا يېگەنلىكى ئۈچۈن ئالتە يىللىق قاماققا ھۆكۈم قىلىندى.

گرېتسىيە پايتەختى ئافىنادا 10 مىڭدىن ئارتۇق كىشى 5-ئاينىڭ 31-كۈنى پارلامېنت بىناسىنىڭ ئالدىدا تىنچلىق نامايىشى ئۆتكۈزدى. ئۇلار ئامېرىكىدىن «پىلانېتلار ئارا ئۇرۇش» پىلانىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇشنى تەلەپ قىلدى.

(شىنخۇاشې)

لىۋان زۇڭتۇڭى قاھىرە كېلىشىمى ۋە 17 - ماي كېلىشىمىنى بىكار قىلىشنى تەستىقلىدى

شىنخۇاشې، بېيروت، 15- ئىيۇن تېلېگراممىسى. «لىۋان ئاۋازى» رادىئوسىنىڭ مۇشۇ ئاينىڭ 15- كۈنىدىكى ئاڭلىتىشىغا قارىغاندا، لىۋان زۇڭتۇڭى جېمائىل بۈگۈن لىۋان پارلامېنتىنىڭ ئىككى تەكلىپ لايىھىسىنى تەستىقلىغان. بىر لايىھەدە 1969 - يىلى لىۋان ھۆكۈمىتى بىلەن پەلەستىن ئازادلىق تەشكىلاتى ئىمزالىغان پەلەستىن قوراللىق كۈچلىرىنىڭ لىۋاندا مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇشىغا يول قويۇش توغرىسىدىكى قاھىرە كېلىشىمىنى بىكار قىلىش قارار قىلىنغان. يەنە بىر لايىھەدە 1983- يىل 17- مايدا ئىمزالانغان لىۋان - ئىسرائىلىيە تىنچلىق كېلىشىمىنى بىكار قىلىش قارار قىلىنغان.

بۇ رادىئو ئىستانسىسى مۇنداق دېدى: جېمائىل بۈگۈن يەنە 1983- يىل 6- ئاينىڭ 14- كۈنى لىۋان پارلامېنتى ماقۇللىغان لىۋان - ئىسرائىلىيە تىنچلىق كېلىشىمىنى ئېتىراپ قىلىش توغرىسىدىكى پەرماننى بىكار قىلدى. ئۇنىڭدىن باشقا، قاھىرە كېلىشىمىگە ئالاقىدار بولغان بارلىق ئەسلەتمە ۋە قوشۇمچە كېلىشىملەر بىرلا ۋاقىتتا بىكار قىلىندى.

لىۋان پارلامېنتى قاھىرە كېلىشىمى ۋە 17- ماي كېلىشىمىنى بىكار قىلىش توغرىسىدىكى تەكلىپ لايىھىسىنى 5- ئاينىڭ 21- كۈنى ماقۇللىغانىدى. قاھىرە كېلىشىمىنى بىكار قىلىش پەلەستىن ئازادلىق تەشكىلاتىنىڭ قاتتىق قارشىلىقىغا ئۇچرىدى.

ئىران زۇڭتۇڭى ئىراننىڭ قولتۇق ئۇرۇشىغا تۇتقان مەيدانى ھەققىدە توختالدى

شىنخۇاشې، تېھران خەۋىرى. ئىران زۇڭتۇڭى خامېنېي 6 - ئاينىڭ 12 - كۈنى تېھران داشۆسىدە ناماز ئەھلىگە: ئامېرىكا قولتۇقتا ئىران بىلەن ئۇرۇشۇپ غەلىبە قىلالمايدۇ، دېدى.

خامېنېي ئىران قۇرۇقلۇق ۋە دېڭىزدىكى جەڭگىۋار كۈچىنىڭ ئامېرىكا تەسەۋۋۇر قىلغاندىكىدىن كۆپ كۈچلۈك ئىكەنلىكىنى، ئۇ ئىراننىڭ «كىشىلەر ئۇقمايدىغان نۇرغۇن قورال - ياراق»لارغا ئىگە ئىكەنلىكىنى ئېيتتى.

مۇشۇ ئاينىڭ 10 - كۈنى ئاخىرلاشقان يەتتە غەرب دۆلىتى باشلىقلىرىنىڭ ۋېنېتسىيە يىغىنى ب د ت خەۋپسىزلىك كېڭىشىدىن تەدبىر قوللىنىپ، ئىران - ئىراق ئۇرۇشىنى توختىتىشنى تەلەپ قىلغانىدى. لېكىن خامېنېي ب د ت خەۋپسىزلىك كېڭىشى ئىران-ئىراق ئۇرۇشىدا ئىراققا يان باستى، دەپ ھېسابلىدى، «ب د ت خەۋپسىزلىك كېڭىشى ئىراققا يان بېسىش مەيدانىدىن ۋاز كەچمەيدىغان بولسا، ئىران ئۇنىڭ مەسلىھەتىنى قوبۇل قىلمايدۇ» دېدى.

خامېنېي ئىران بىلەن ئىراقنىڭ قولتۇقتا پاراخوتقا ھۇجۇم قىلىش ئۇرۇشىنى توختىتىشى مۇراجىئەت قىلىنغان تەكلىپ ھەققىدە توختالغاندا مۇنداق دېدى: ئىراقنى چەتئەلنىڭ نېفىت پاراخوتلىرىغا ھۇجۇم قىلىشنى توختىتىشقا مەجبۇر قىلغاندىلا، ئاندىن پاراخوتقا ھۇجۇم قىلىش ئۇرۇشىنى توختاتقىلى بولىدۇ.

ئىتالىيىدە ئۇرۇشتىن كېيىنكى 10 - نۆۋەتلىك ئومۇمىي سايلام ئۆتكۈزۈلدى

شىنخۇاشې، رىم، 16-ئىيۇن تېلېگراممىسى. ئىتالىيىدە مۇشۇ ئاينىڭ 14-كۈنىدىن 15-كۈنىگىچە ئۇرۇشتىن كېيىنكى 10-نۆۋەتلىك ئومۇمىي سايلام ئۆتكۈزۈلدى.

دەسلەپكى مۆلچەرگە قارىغاندا، بۇ قېتىمقى ئومۇمىي سايلامدا ئىتالىيىدىكى ھەر قايسى ئاساسىي سىياسىي پارتىيىلەرنىڭ كۈچ سېلىشتۇرمىسىدا بەزى ئۆزگىرىشلەر بولغان بولسىمۇ، لېكىن كاتولىك دېموكراتلار پارتىيىسى، كوممۇنىستىك پارتىيە ۋە سوتسىيالىستلار پارتىيىسى يەنىلا ئايرىم-ئايرىم ھالدا 1-، 2-، ۋە 3-چوڭ پارتىيە بولغان.

ئومۇمىي سايلامنىڭ نەتىجىسى رەسمىي ئېلان قىلىنغاندىن كېيىن، ھەر قايسى پارتىيىلەرنىڭ رەھبەرلىرى ئوتتۇرىسىدا مىنىستىرلار كابىنېتى تەشكىل قىلىش مەسىلىسىدە جىددىي مەخپىي پائالىيەت ئېلىپ بېرىلدى. رىمدىكى كۆزەتكۈچىلەر مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: ئىتالىيە ھۆكۈمەت كرىزىسىنى ئاخىرلاشتۇرۇش ئۈچۈن، كاتولىك دېموكراتلار پارتىيىسى، سوتسىيالىستلار پارتىيىسى قاتارلىق سىياسىي پارتىيىلەر بىلەن ھەمكارلىشىپ بىرلەشمە ھۆكۈمەت تەشكىل قىلىش ئۈستىدە داۋاملىق ئىزدىنىشى مۇمكىن.

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى. تېلېفون: باش ئاپپاراتى: 42711، 42712، 42722، 42723، 42733، 42734. ئېلان بۆلۈمىنىڭ تېلېفون نومۇرى: 42940. تېلېگرام نومۇرى: 5028. گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 1.05 يۈەن. پارچە باھاسى: بەش پۇڭ (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى: 102)